

ŁÓDZIANIN

ORGAN P.P.S.

PROLETARJUSZE WSZYSTKICH KRAJÓW ŁĄCZCIE SIĘ!

Redakcja i Administracja: Łódź—Al. Kościuszki Nr. 29 tel. 100-99
Redaktor przyjmuje od godz. 17—19 Rękopisów nie zwraca się. Administracja
czynna od godz. 9 do 15 i od 17 do 19. Konto w Banku Spółem, oddział w Łodzi 40
Wydawca, Łódzki O.K.R. P.P.S. Redaktor
Wacenty STAWIŃSKI

Rok XXII — № 140

Niedziela 21 Maja 1939

Cena numeru 15 gr.

Warunki prenumeraty: w Łodzi z odnośnikiem do domu zł. 2.50 miesięcznie, na prowincji zł. 3. za zmianę adresu gr. 50 Cena ogłoszeń: Za wiersz 1 milimetry przez jedną szpaltę (na stronicy 6 szpalt) w tekście gr. 50, zwyżkowe gr. 40. Nekrologi do 100 mm. gr. 20, powyżej 100 mm gr. 30. Drobne za wyraz gr. 15 Za treść ogłoszeń redakcja nie odpowiada

Kobiety chińskie walczą z najazdem japońskim

W oddziałach chińskich partyzantów walczących z najazdem japońskim znajdują się często kobiety, które biorą czynny udział w walce o wolność Chin. Na zdjęciu jedna z kobiet chińskich wzięta do niewoli przez Japończyków.

Włochy oddają się ostatecznie pod komendę „Trzeciej” Rzeszy Gdańsk jest tylko pretekstem dla wywołania konfliktu z Polską

Były prezydent senatu gdańskiego, p. Herman Rauschning, który od pewnego czasu zamieszcza w prasie zachodnio - europejskiej rewelacyjne publikacje na temat kwestii gdańskiej, ogłasza na łamach „Journal des Débats” artykuł bardziej jeszcze sensacyjny, niż poprzednie.

Autor cytuje niektóre swe rozmowy z kancl. Hitlerem, przeprowadzone w r. 1934, krótko po podpisaniu układu niemiecko - polskiego. Z ówczesnych uwag kanclerza Rzeszy wynika jasno, że już wtedy

TRAKTOWAŁ ON POROZUMIENIE Z POLSKĄ JAKO PRZEJŚCIOWE POSUNIĘCIE TAKTYCZNE,

ułatwiające mu działania na innym odcinku i nie myśląc o trwałej przyjaźni niemiecko - polskiej. Zdaniem p. Rauschninga, ani Gdańsk, ani połączenie ładowe z Prusami Wschodnimi, nie są dla kanclerza Hitlera rzeczywistymi problemami. SZUKA ON TYLKO KONFLIKTU Z POLSKĄ, KTÓRYBY MU UMOŻLIWIŁ POZBAWIENIE JEJ

ZNACZENIA WOJSKOWEGO I POLITYCZNEGO.

Były prezydent senatu zauważa, że przyłączenie Gdańska do Niemiec jest dla Polski nie do przyjęcia, gdyż pociągnęłoby za sobą gwałtowną akcję Niemiec przeciw polskiemu dostępowi do morza i

zmierzającą do osłabienia Polski. LUDNOŚĆ GDAŃSKA NIE ŻYCI SOBIE WCALE „ANSCHLUS SU”, a choć pragnie pozostać niemiecką, chciałaby jednocześnie utrzymać przyjazne stosunki z Polską, zaś kwestia ładowego połączenia z Prusami Wschodnimi

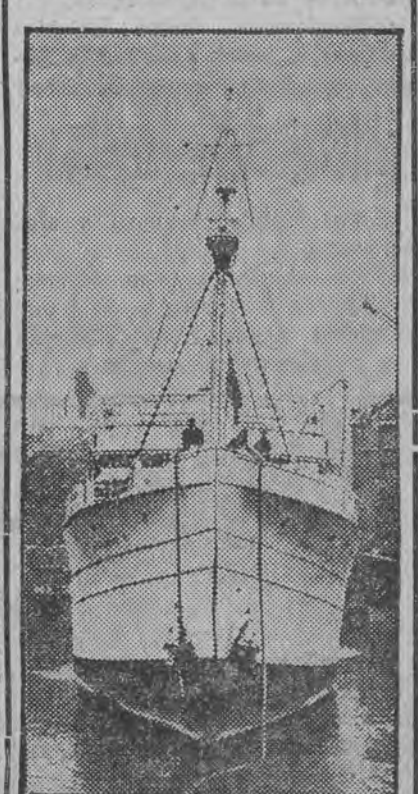
ani w części nie ma dla Rzeszy tego znaczenia, co dla Polski swobodny dostęp do morza.

Artykuł kończy się uwagą, że nie tylko ludność Gdańska, lecz w ogóle naród niemiecki, potępia narodowo - „socjalistyczne” plany zapanowania nad światem, co w rezultacie ostatecznym doprowadzi do zagłady Niemiec.

WŁOCHY ODDAJĄ SIĘ DEFINITYWNE POD KOMENDĘ BERLINA

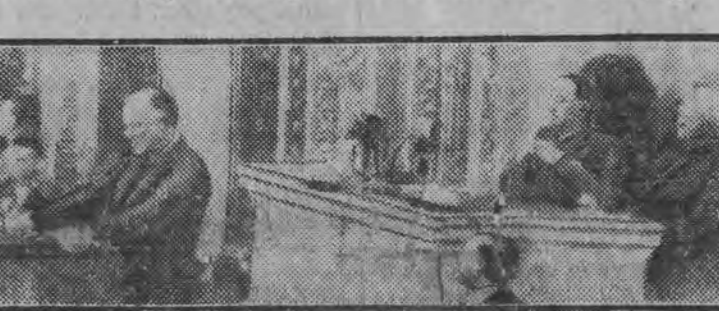
Wczoraj minister spraw zagr. Włoch Ciano opuścił specjalnym pociągiem Rzym, udając się do Berlina. Min. Ciano przyjedzie do Berlina w niedzielę około godz. 11, gdzie powitany zostanie na dworcu anhalckim przez min. von Ribbentropa. W poniedziałek rano odbędzie się w nowym pałacu kanclerskim uroczyste podpisanie przy mierza włosko - niemieckiego przez ministrów Ciano i Ribbentropa. Następnego dnia Ciano przyjeżdża zostanie wraz z ambasadorem włoskim przez kanclerza Hitlera.

Powrót z Bieguna Południowego

Do Londynu powrócił okręt polarny „Discovery II”, na którego pokładzie angielska wyprawa naukowa spędziła 20 miesięcy pod biegunem południowym.

Akcja Prez. Roosevelta za rewizją ustawy o neutralności Ameryki

PREZYD. ROOSEVELT W PARLAMENCIE.

Jak donoszą z Waszyngtonu, prezydent Roosevelt zamierza rozpocząć 15 lipca podróż przez całe terytorium Stanów Zjednoczonych, udając się aż do zachodnich wybrzeży Ameryki. Prez. Roosevelt wygłosi na trasie swej podróży szereg publicznych przemówień, w których wypowie własne poglądy na temat konieczności rewizji amerykańskiej ustawy o neutralności.

Należy nadmienić, iż sprawa powyższa znajduje się już od czterech miesięcy na stole obrad Kongresu, jednakowoż nie została załatwiona definitywnie do chwili obecnej.

Życie pod okupacją

Rabunkowa gospodarka „Trzeciej” Rzeszy w Czechach

Niemcy stosują na terenach czechskich, znajdujących się pod ich protektoratem gospodarkę zupełnie taką samą, jaką stosowali w krajach okupowanych w czasie wielkiej wojny. Systematyczna dewastacja czechskich zakładów przemysłowych, rabunkowa gospodarka, wykupywanie za bezcen wszystkiego, co przedstawia jakąkolwiek wartość, wszystko to stosowane jest na ziemiach czechosłowackich ściśle według reguł totalnej wojny, wypróbowanych przez Rzeszę w okresie 1914—18.

Na ziemiach czechskich i morawskich daje się od kilku tygodni odczuwać dotkliwy brak żywności, szczególnie mięsa i nabiału, to jest podstawowych artykułów spożywczych. Zarządzenie niemieckie, zmierzające do ogolocenia krajów okupowanych z tych podstawowych artykułów mają cele, sięgające dalej niż doraźne zaspokojenie rynków brakami niemieckimi w tej dziedzinie. Cele te mieszczą się w ramach wojny totalnej, zmierzającej do zniszczenia narodu, który bodaj przejściowo znajdzie się pod okupacją wroga.

Wybory do Rad Miejskich

Wybory do Rad Miejskich odbywają się dziś, w dn. 21 maja, w następujących miastach: Wilno, Lwów, Radom, Siedlce, Lublin, Chełm, Lubelski, Częstochowa, Ostrowiec Kielecki, Wierzbnik, Sosnowiec, Dąbrowa Górnicza, Będzin, Zawiercie, Czeladź, Przemyśl, Nowy Sącz, Zakopane, Krynica, Kielce, Rzeszów, Drohobycz, Zamość, Kowel, Luck, Sierpe, Rypin, Nasielsk, Pułtusk, Łuków, Radzyń, Międzyrzec, Żelechów, Stoczek, Kościerzyna, Chojnice, Skarszewy, Brześć Kujawski, Chodecz, Aleksandrów Kujawski, Nieszawa, Lipno, Radziejów, Lubraniec, Dobrzyń, Goścynin, Sochaczew, Ciechanów, Wołomin, Wyszaków.

Najazd na Włochy

Jak donosi pismo paryskie „Aux Ecoufes”, w Itali znajduje się obecnie 1 działka czarnaściami niemieckimi, w których skład wchodzi specjaliści z różnych dziedzin administracji państwowej, techniki, rolnictwa, przemysłu, komunikacji, etc. Każda misja składa się ze 100 do 1500 osób. Specje niemieccy obsadzają różne stanowiska w rozmaitych gałęziach administracji, handlu, przemysłu, a nawet w centralach pocztowych i w więziennictwie.

NIEMIECKIE ESKADRY WE WŁOSZECH

Według wiadomości ze źródeł dobrze poinformowanych, liczba niemieckich eskadr lotniczych we Włoszech została ostatnio ponownie zwiększona.

75 rocznica zakończenia wojny Stanów Północy z Południem w Ameryce

W 75 rocznicę zakończenia wojny północy z południem w Ameryce o zniesienie niewolnictwa, odbyły się w Atlanty w stanie Georgia na Południu wielkie obchody. Na naszym zdjęciu pochód członków Ku-Klux-Klan przez ulice miasta. Stowarzyszenie to założone po klęsce Południa nigdy nie pogodziło się z przyznaniem praw murzynom.

Mussolini znowu mówił ale nic nowego nie powiedział

Mussolini wygłosił w Aosta z balkonu ratusza przemówienie do zgromadzonej na rynku ludności. Na wstępie tego przemówienia podkreślił Mussolini bohaterką postawę wojsk alpejskich, które są w możności rozwiać wszelkie iluzje bez względu na to, kto by je żywił. Mieszkańcy Piemontu i doliny Aosta zdecydowani są bronić za wszelką cenę swej ojczyzny. To, co przez setki lat —

świadczyl dalej Mussolini — było przywilejem jedynie Piemontu, stało się raz obowiązkiem i zadaniem całych Włoch. Dlatego Włochy z ufnością patrzą w przyszłość. Mamy miliony mężczyzn, którzy gotowi są chwycić za broń, broni tej zaś posiadamy dostateczne zapasy. Oczekujemy ze spokojem przyszłości, przygotowując się na wszelką ewentualność.

Meharyści-policja pustyni

Meharyści to są policjanci Sahary. Na swoich białych wielbłądach przebywają oni niezmiernie obszary pustyni walcząc z bandytami, likwidując przemytników i chroniąc Egipt przed ewentualną inwazją. Należą oni do najlepszych oddziałów armii egipskiej.

W Izbie Gmin

Gwarancje dla Polski i porozumienie z Z.S.S.R.

Izba Gmin odbyła w piątek debatę na temat sytuacji międzynarodowej, która poświęcona była przeważnie kwestii rokowań z Sowietami. Debata zainicjowana była przez Lloyd George'a, który kładł przeważnie nacisk na znaczenie udziału Rosji sowieckiej w przeciwstawieniu się agresji. Lloyd George zastanawiał się nad zagadnieniem zobowiązań Anglii wobec Polski i Rumunii, biorąc pod uwagę granicę polsko-niemiecką długości 1.500 mil oraz możliwości dostaw materiałowych angielskich dla Polski. Przemówienie przewodcy Labour Party posia Attlee zakrojone było na ten sam mniej więcej temat.

Premier Chamberlain odpowiadając na przemówienia przewodców opozycji oświadczył:

W. Brytania nie zamierza okupić pokoju ceną koncesji, które pro wadziłyby do dalszych żądań.

Zobowiązania wobec Polski i gwarancje, jakich udzieliłmy Ru-

munii „a potem Grecji nie oznaczały końca tych zarządzeń, które mieliśmy na myśli.

Współdziałanie i pomoc Związku Sowieckiego w dziele budowania frontu pokoju powitamy z zadowoleniem. Pragniemy tego i przywiązujemy do tego wagę.

W debacie „jaka się następnie rozwinęła, wygłosili przemówienia Churchill i Eden. Churchill podkreślał z zadowoleniem fakt wizyty zastępcy komisarza spraw zagr. Potjomkina w Warszawie.

Eden starał się wykazać, że byłoby to zyskiem dla sprawy pokoju, gdyby można było zawrzeć porozumienie między W. Brytanią, Francją i Rosją.

Odpowiadając w imieniu Rządu na debatę, parlamentarny sekretarz stanu spr. zagr. Butler podkreślił, że Rządowi brytyjskiemu zależało przede wszystkim na tym, aby wytworzyć poczucie bezpieczeństwa jak najprędzej na tych obszarach, gdzie groźba ewentualnej agresji wydawała się najbliższą. Co się tyczy wątpliwości, czy brytyjski sztab generalny był konsultowany na temat niedawnych gwarancji dla Polski, Butler z naciskiem oświadczył, że Rząd był w stałej konsultacji ze sztabem generalnym, którego opinii zasięgnięto na temat gwarancji dla Polski i żadne kroki nie zostały

podjęte bez aprobaty sztabu generalnego. Następnie Butler stwierdził, że rokowania między W. Brytanią a Rosją sowiecką toczą się w sposób ożywiony i żadna zwłoka nie zachodzi.

„Naród niemiecki i ludność Gdańska mają obowiązek przeciwstawić się Hitlerowi”

„Journal des Debats” zamieszcza artykuł b. prezydenta senatu gdańskiego, Rauschninga, p. t. „Hitler a program gdański”, w którym m. in. konstatuje, że z Gdańskiem wiąże się zagadnienie Pomorza polskiego i dostępu Polski do morza. Istnienie Niemiec bynajmniej nie jest zagrożone nawet bez istnienia bezpośredniej lądowej komunikacji z Prusami Wschodnimi, natomiast dla Polski utrzymanie dostępu do morza jest zagadnieniem życia i śmierci.

Autor przytacza, że w r. 1933 Polska orientując się w niebezpieczeństwie, jakim mógł stać się dla niej niemiecki narodoży „socjalizm”, zażądała z okazji incydentu na Westerplatte od swych sojuszników zastosowania środków zabezpieczających.

Rada Ligi Narodów odmówiła spełnienia żądań Polski i zastosowania zarządzeń, których Polska żądała dla ochrony swych sprawliwych interesów.

Polska wyciągnęła wówczas z tego bezwzględnie konsekwencje i tym się właśnie tłumaczy zbliżenie polsko-niemieckie z r. 1934 i polityka równowagi.

Obebną politykę Hitlera wobec Polski autor tak charakteryzuje:

Gdańsk — pisze Rauschning — jest w rzeczywistości tylko instrumentem, którym Hitler posługuje się, by osłabić stopniowo Polskę i by nadwyręzać jej potęgę militarną oraz ustrój wewnętrzny.

Polska silna bowiem jest przeszkodą dla imperialistycznej polityki niemieckiej. Naród niemiecki i ludność Gdańska mają obowiązek wystąpić przeciwko tego rodzaju polityce“.

Finlandia nie zawrze paktu z „Trzecią” Rzeszą

Z HELSINEK PAT donosi: Ogłoszono tu następujący komunikat urzędowy:

Rząd fiński w odpowiedzi swej, udzielonej rządowi niemieckiemu w sprawie paktu o nieagresji, komunikuje, iż biorąc pod uwagę fakt, że Finlandia nie jest zagrożona przez Niemcy i stwierdzając z zadowoleniem pozytywny stosunek Niemiec do neutralności, integralności i niepodległości Finlandii — RZĄD FIŃSKI NIE UWAŻA ZA POTRZEBNY.

Rządy Finlandii i Niemiec powstrzymały się skutkiem tego od wprowadzenia w życie tego projektu“.

Odpowiedź państw północnych na niemiecką propozycję zawarcia

paktu nieagresji stanowi naczelny przedmiot zainteresowań prasy szwedzkiej, która podkreśla m. in. identyczność odpowiedzi szwedzkiej i norweskiej, oraz, że tekst o powieści fińskiej jest również negatywny.

„Aftonbladet” wskazuje na niezadowolenie panujące w części berlińskich kół politycznych z powodu odpowiedzi państw północnych.

Dziennik donosi poza tym, że odmowa Finlandii stanowi niespo-

dziankę dla Berlina, przy czym zwraca uwagę na samo dzielne posunięcie dyplomacji fińskiej w tej sprawie. M. in. na rozmowę posła fińskiego w Berlinie z wice-ministrem Weizsaeckerem w przededniu narady ministrów w Sztokholmie, podczas której to rozmowy poseł fiński miał umotywić negatywne stanowisko tego kraju, wskazując na ścisłą współpracę i solidarność szwedzko-fińską.

REFORMACKIE PIGUŁKI Z MARKĄ ZAKONNIK

STOSUJĄ SIĘ:

JAKO REGULUJĄCE ŻOŁĄDEK, PRZY CIERPIENIACH WĄTROBY, NADMIERNEJ OTYŁOŚCI, USZCZĘTNIENIACH HEMOROIDY I PRZY SKŁONNOŚCIACH DO OSTRZEKUCIA SA ZAGODNYM RÓWNIEM PRZECZYSZCZAJĄCYM.

WYDANIE 6-8 PIGUŁKI NA NOC.

Aresztowanie szpiega

„Petit Parisien” donosi o aresztowaniu w Valenciennes podoficera niemieckiego nazwiskiem Rothery, członka „czarnej gwardii” kanclerza Hitlera. Znalaziono przy nim dokumenty, plany i mapy.

Anglia dotrzyma zobowiązań wobec Polski

Dziennik konserwatywny w Oslo „Morgenbladet” zamieszcza artykuł swego specjalnego korespondenta w Londynie, w którym m. in. pisze:

„Zapytałem najstarszego członka Izby sir Nicholas Gralton Doyie: „jaką wagę należy przywiązywać do pewnych osobistych głosów w prasie, że Gdańsk nie jest wart wojny. Czy pan poseł sądzi, że gdy przyjdzie do rzeczy, to Anglia również i tym razem ustąpi“.

„Nie — odpowiedział sir Nicholas. Nie sądzę, aby tym głosom w prasie można było przypisywać

znaczenie.

Problem Gdańska jest najpełniej zależny od stanowiska Polski. My związaliśmy się z Polską przymierzem wojskowym i zobowiązaliśmy się udzielić Polsce pomocy, o ile o nią się zwróci. Jest jasne, że musimy dotrzymać naszych przyrzeczeń wobec Polski“.

Miałem również — pisze dalej korespondent rozmowę z inną wybitną osobistością, z pośród konserwatystów, która wypowiedziała się jeszcze wyraźniej na ten temat:

„Mniemam, że Anglia nie chce się bić o Gdańsk, jest spowodowane przez niemiecką propagandę,

która daje się zauważyć w naszym kraju. O ile Polska będzie walczyć o swoje interesy w Gdańsku, pójdziemy razem z nią“.

„Musiał być nareszcie koniec z rozważaniami problemami, pomiędzy państwami za pomocą gwałtu“.

W zakończeniu artykułu korespondent „Morgenbladet” twierdzi, że „rozmowa ta charakteryzuje dobrze nastroje, panujące w Anglii“.

Stanowisko Danii

Duńskie ministerium spraw zagranicznych ogłosiło następujący komunikat:

„Po przedstawieniu rządowi duńskiemu przez rząd niemiecki propozycji zawarcia paktu o nieagresji na zasadzie wzajemności między obu rządami miała miejsce wymiana poglądów, która dała nastę-

pujące wyniki: Rząd duński, który na zapytanie odpowiedział, iż nie czuje się zagrożony przez Niemcy, gotów jest przystąpić do rokowań o ujęcie przyjaznych sąsiedzkich stosunków w pakt o nieagresji, dający wyraz woli obu krajów nie uciekania si do siły w stosunkach wzajemnych“.

REFORMACKIE PIGUŁKI Z MARKĄ ZAKONNIK

STOSUJĄ SIĘ:

JAKO REGULUJĄCE ŻOŁĄDEK, PRZY CIERPIENIACH WĄTROBY, NADMIERNEJ OTYŁOŚCI, USZCZĘTNIENIACH HEMOROIDY I PRZY SKŁONNOŚCIACH DO OSTRZEKUCIA SA ZAGODNYM RÓWNIEM PRZECZYSZCZAJĄCYM.

WYDANIE 6-8 PIGUŁKI NA NOC.

Po czwartkowych manifestacjach w Palestynie panuje względny spokój

ZAJŚCIA W TEL AVIVIE

Havas ocenia na 3000 liczbę manifestantów, którzy uczestniczyli

w czwartkowych rozruchach na ulicach Jerozolimy. Szkody, wyrządzone przez manifestantów lub powstałe podczas starć, są znaczne. Władze dokonały rewizji w biurach gminy żydowskiej.

W Tel Aviwie późnym wieczorem doszło do starcia pomiędzy sjonistami - rewizjonistami a ich oponentami. Około 40 osób odniosło rany.

Policja i wojsko przywróciły spokój.

WZGLĘDNY SPOKÓJ PRZYWRÓCONY

Po zakończeniu czwartkowego, 24-godzinnego strajku w Jerozolimie, w piątek rano panował spokój. Sklepy są otwarte. Dotychczas władze policyjne nie zanotowały żadnych usiłowań wznowienia rozruchów, które do późnej godziny nie mogły być opanowane przez władze.

GROŹBA SPECJALNYCH ZARZĄDZEŃ

Głównodowodzący wojsk brytyjskich w Palestynie gen. Haining skierował do przedstawicieli agencji żydowskiej oraz do członków organizacji żydowskich ostrzeżenie, iż władze angielskie w razie dalszego naruszania porządku i wystąpień przeciw organom policyjnym, będą zmuszone uciec się do specjalnych zarządzeń.

Kanada wprowadza powszechną służbę wojskową

Generał sen. Griesbach, przemawiając w Ottawie, oświadczył, że w razie potrzeby Rząd będzie zmuszony wprowadzić przymusową służbę wojskową.

Zdaniem sen. Griesbacha, obowiązek służby wojskowej w razie wojny, rozciągnięty na wszystkich młodych ludzi, jest też rzeczą bar dziej wskazaną, jak branie tylko ochotników, z których wielu umi- sza do wstąpienia do armii, a t, że są biedni.

Tak jak Anglia musiała odstąpić od tylko ochotniczej służby, tak też i Kanada w razie wybuchu wojny będzie musiała zrobić wszystko, co będzie w jej mocy i wprowadzić ten obowiązek.

Powyższe oświadczenie jednego z poważniejszych polityków Kanady i to na kilka miesięcy przed wyborami, wywołało duże wrażenie. (PAT).

Porozumienie z Turcją

Jedną z najdonioślejszych zdobyczy państw pokojowych w walce z „osią” jest porozumienie Anglii z Turcją. Narazie porozumienie to dotyczy jednego punktu, mianowicie: Anglia i Turcja zobowiązały się do pomocy wzajemnej w wypadku agresji, którąby wywołała wojnę na M. Śródziemnym. Porozumienie nie obejmuje jeszcze Bałkanów, ani wschodu Europy i ma charakter ściśle lokalny, a co do Bałkanów, to — jak oświadczył Chamberlain w Izbie Gmin — toczą się dalsze rokowania z Turcją.

Ale i ten odcinek śródziemnomorski ma w warunkach obecnych znaczenie decydujące i w całokształcie porozumienia z Turcją, które mogłoby jeszcze nastąpić, jest odcinkiem najważniejszym. Chodzi mianowicie o otwarcie Dar danelli dla floty angielskiej, a tym samym o możliwości wywiązania się Anglii ze swych zobowiązań gwarancyjnych wobec Rumunii, a po części także wobec Polski.

Postawa Turcji wobec stron w Europie ma pierwszorzędne znaczenie, ponieważ Turcja zajmuje położenie kluczowe we wschodniej części morza Śródziemnego. To też przystąpienie Turcji do bloku pokojowego jest jednym z największych zwycięstw tego bloku. Ze Niemcy zdawały sobie sprawę ze znaczenia Turcji, świadczy wysłanie Papena na ambasadora Niemiec tego Papena, o którym pewien publicysta szwajcarski trafnie powiedział, że przynosi nie szczęście wszystkim, którymi się „zajmuje“. Na szczęście Turcja nie dopuściła, by Papeń nią się „zajął“ i przeciwstawiła się naciskowi papenowskiemu.

Po porozumieniu z Anglią ma nastąpić porozumienie z Francją,

na szerszej podstawie, uwzględniające także długotrwały spór o Aleksandrettę.

Porozumienie angielsko-tureckie wpłynie w sposób zasadniczy na ukształtowanie stosunków na Bałkanach i na Bliskim Wschodzie.

Porozumienie to przede wszystkim ułatwi, mimo wszystkie trudności, rokowania z Rosją, które utrzymuje dobre stosunki z Turcją. Rosja bowiem, jeśli rozpatrywać sprawę z punktu widzenia czysto wojskowego, jest jakby dalszym ciągiem Turcji na północ i dalszym etapem pomocniczym i pośredniczącym w układzie Anglii i Francji z Polską i Rumunią.

Co się tyczy Bałkanów, to na cztery państwa należące do Ententy Bałkańskiej, dwa mają gwarancję Anglii i Francji (Rumunia i Grecja), Turcja zaś ma układ wzajemny z Anglią. Jedną tylko Jugosławia stoi dotąd na uboczu i wątpić można, czy w warunkach obecnych potrafi się oderwać od rozwartych dokoła niej kleszczy „osi“. Pozostaje jeszcze Bułgaria, dotąd niezdecydowana, jakie ma zająć stanowisko. Ale na pięć państw bałkańskich trzy są w każdym razie — w stopniu mniejszym lub większym — w obrębie państw pokojowych, a już conajmniej nie pójdą przeciw tym państwom. Jest to więc duży sukces bloku pokojowego, do którego walmie przyczyniła się Turcja.

W wielkim wyścigu między „osią” a blokiem pokojowym o pozyskanie państw bałkańskich, „os“ już w części przegrała na rzecz bloku pokojowego.

Fakt ten może wyrzucić swój wpływ nie tylko polityczny, ale też moralny na dalszy bieg wydarzeń. (JMB).

PLUSKWI oraz wszelkie inne robotwo tępi bezpo wrotnie w ciągu 3-ch godzin nowoczesnym elektrycznym systemem.

„PAREX” Nieszkodliwy dla ludzi, roślin, mebli. Bez uszczelnienia okien i drzwi, opada konieczność wietrzenia mieszkanca.

J. RADWAŃSKI, KARMELICKA 16 tel. 11-88-13.

Zdenerwowanie niemieckich kół gospodarczych

Niemieckie koła gospodarcze zdradzają swe ubolewanie nad ujawniającą się, ich zdaniem, obec nie tendencją Polski oparcia się w swych stosunkach handlowych w głównej mierze na Anglii i innych państwach, a nie na Niemczech. (PAT).

Goebbels przeciwko „centrali wrogów Rzeszy“

Min. Goebbels na łamach „Voel kische Beobachter“ wysuwa tezę, że Anglia, Francja i Stany Zjedno czone „wtrącają się obecnie nie proszone do dyskusji między Rze szą a Polską, bo każdy wie prze cież, że Gdańsk jest niemiecki“.

„Każdy wie również, że Rzesza potrzebuje eksterytorialnego połącze nia z Prusami Wschodnimi“.

Następnie Goebbels twierdzi, że Rzesza ostentacyjnie milczy w od powiedzi na prowokacje, za jakie uważa stanowisko prasy polskiej i m. in. wystąpienia młodzieży polskiej, ale „nie możemy znieść nadal świadomej prowokacji Londy-

Za bezcen książki

Z powodu zapasu sprzedajemy najnow szy komplet książek bardzo tania: Każdy małym kosztem nauczy się mo że wielu ciekawych rzeczy kupując nasze książki. 1. Ad wokat doradca domowy. Wzory odwo tań podatkowych skarg sądowych, po dań do władz i urzędów. Sprawy egzekucyjne majet kowe, ekamisyjne, rolnic, budowlane, spadkowe, wekslowe, kredytowe, wojskowe, małżeńskie. Wzory umów dzierżawnych, obcyca jów. 4. Zapobieganie ciąży, Dr. Ostrowski. 5. Studium o kobiecie. Ciekawe myśli i aforyzmy. Cena książka dostarczająca duszę kobiecą. 6. Esperanto drugim językiem każdego człowieka. Cały komplet zł. 3,95. Wysyłamy na listowne zamówie nie. — Płać się przy odbiorze. Adres: Praktyczne książki polskie, Warszawa, Leszno Nr. 60 Rb.

Król grecki na terytorium tureckim

Król Jerzy grecki, który ostatnio odbywał podróż po wschodniej Macedonii i Tracji, wjechał w jednej z pogranicznych miejscowości na terytorium tureckie, witany przez gubernatora oraz honorową kompanię wojska tureckiego.

Zaginiony lotnik

Lotnik szwedzki, Karol Backma, który w ubiegłą środę wystartował w Nowej Ziemi do transatlantyckiego lotu do Szwecji, zaginął bez wieści.

Wedle powszechnych przypuszczeń, uległ on katastrofie na Atlantyku.

Pogłoski, jakoby lotnik zawrócił z powodu niepomysłnych warunków atmosferycznych, nie potwierdziły się.

Na lotnisku Bromma pod Sztok holmem zaprzestano oczekiwań.

NIGDY NIE JEST ZAPÓŹNO

myśleć o zdrowiu, tym bardziej jeżeli cierpisz na chorobę: NERWICZ, PECHERZA, WĄTROBY, KAMIEŃ ŻOŁCIOWY, ZŁE PRZEMIANY MATERII, na ból artretyczne czy podagryczne, wzdęcia brzucha, odbijanie się lub skłonność do obstrukcji. — Pamietaj, że nigdy nie będzie za późno, o ile uży wac będziesz ziół moczopędnych „D I U R O L“ Gaseckiego, która zapobiegają gromadzeniu się kwasu moczowego i innych szkodliwych dla zdro wia substancji zatrzymujących się w organizmie. — Dział jeszcze kup pudełko ziół „DIUROL“ Gaseckiego, a przekonasz się o dodatkowych skutkach działania, zalecać będziesz swym „innym“. Sposób użycia ma opakowaniu. — Oryginał zioła „DIUROL“ Gaseckiego (Z KOGUTKIEM) sprzedają apteki i sklepy apteczne.

nawet **Zdrowsza** jest kawa z przyprawą **Karo Franck** W KOSTKACH

Punkty słabe bloku faszystowskiego

Należy zawsze doceniać przeciwnika. Jeżeli ktoś pisze, że „Trzecia” Rzesza — to „kolos na glinianych nogach”, że jej kierownicy — to ludzie chorzy i znajdujący się u kresu sił, — taki „ktos” pisze głupstwa. Ocena realna punktów słabych t. zw. osi Berlin — Rzym, — innymi słowy — punktów słabych bloku faszystowskiego, wydaje mi się rzeczą słuszną i potrzebną. Dzisiaj chciałbym zwrócić uwagę na parę kwestyj.

I. „Trzecia” Rzesza zbliża się bardzo szybko do granicy maksymalnej wysiłku swoich „obywateli”, czy też raczej... swoich poddanych. Ograniczenia w życiu codziennym przypominają — bez żadnej przesady — ograniczenia, nieuniknione w czasie wojennym. Gospodarka „Trzeciej” Rzeszy jest gospodarką wojenną, chociaż wojny jeszcze nie ma; codzienne, życiowe poprostu, napięcie nerwów poddanych „Trzeciej” Rzeszy jest z konieczności znacznie większe, niż napięcie nerwów obywateli Polski, Francji albo Wielkiej Brytanii.

II. „Trzecia” Rzesza stworzyła sobie sama ogniska trwałego fermentu wewnątrz własnych nowych granic faktycznych: Czechy, Morawy, Słowacja. Tu idzie o fermenty narodowe o bardzo dużym natężeniu; Czesi i Słowacy — mimo kapitulacji oficjalnej — są, jak wykazała tylekroć historia — mistrzami w organizowaniu oporu biernego; po mistrzowski rozsadzali nie tak dawno wiekową monarchię Habsburgów.

III. Nie sposób określić dokładnie, jak silną jest opozycja wewnętrzna w „Trzeciej” Rzeszy. W każdym bądź razie ta opozycja istnieje.

Jeżeli ktoś pisze, że „Trzecia” Rzesza — to „kolos na glinianych nogach”, że jej kierownicy — to ludzie chorzy i znajdujący się u kresu sił, — taki „ktos” pisze głupstwa. Ocena realna punktów słabych t. zw. osi Berlin — Rzym, — innymi słowy — punktów słabych bloku faszystowskiego, wydaje mi się rzeczą słuszną i potrzebną. Dzisiaj chciałbym zwrócić uwagę na parę kwestyj.

IV. Sojusz wojskowy „Trzeciej” Rzeszy i Włoch wzmacnia pozornie moc „osi”. Ale... tylko pozornie. Bo w samej rzeczy występują odrazu na scenę... „imponderabilia”. Na czym one polegają?

W tym sojuszu wojskowym Italii przypada rola, którą Francuzi nazywają: „brillant second”. „Wspaniały adiutant”. „Wspaniałe drugie miejsce”. Coś w tym rodzaju. A Benito Mussolini wychowywał od lat faszystów włoskich w przeświadczeniu, że oni właśnie są „pępkiem świata”, — wychowywał ich w myśl recepty Cezara, że: „lepiej być pierwszym w małej wiosce, niż drugim w Rzymie”.

Wyszło zaś akuratnie naodwrot. Wyszło coś w rodzaju stosunku wzajemnego Berlina i Wiednia w r. 1914. Za ówczesną swoją rolę „brillant second” Austro - Węgry zapłaciły... własnym istnieniem.

V. Węgry stoją u „rozstajnych dróg”. Dla Węgier dylemat jest aż nazbyt jasny: 1) albo czynnik samodzielny w Europie Środkowej; 2) albo funkcje wasala „Trzeciej” Rzeszy według tradycji hr. Andrassy'ego (starszego) i hr. Tiszy. Rozstrzygną sami Węgrzy. Nie wątpię, że istnieją tam jeszcze dumne tradycje Kossuth'a.

Tak wygląda „rzeczywistość rzeczywistości”. Blok faszystowski („os” Berlin — Rzym — Budapeszt) oznacza faktycznie podporządkowanie polityki dwóch pozostałych partnerów „osi” polityce „Trzeciej” Rzeszy. Tu powstają rysy „imponderabiliowe”. Nie należy ich nie doceniać. To jest też

jeżeli ktoś pisze, że „Trzecia” Rzesza — to „kolos na glinianych nogach”, że jej kierownicy — to ludzie chorzy i znajdujący się u kresu sił, — taki „ktos” pisze głupstwa. Ocena realna punktów słabych t. zw. osi Berlin — Rzym, — innymi słowy — punktów słabych bloku faszystowskiego, wydaje mi się rzeczą słuszną i potrzebną. Dzisiaj chciałbym zwrócić uwagę na parę kwestyj.

Przytoczyłem tych kilka przykładów. Nie oznaczają one wcale, że „Trzecia” Rzesza — to kolos na glinianych nogach”. Po twierdzą one tę prawdę, że z chwilą, gdy przeciw faszystom międzynarodowemu dźwignął się świat, SZTANDAR HONORU NARODOWEGO wyslizgnął się z rąk „mniejszych” państw faszystowskich. Ten sztandar podejmuje demokracja Italii i Węgier.

Takie są punkty słabe „osi” Berlin — Rzym — Budapeszt. M. NIEDZIAŁKOWSKI

„Nasze miejsce jest w obozie walczących za świętą sprawę Wolności...”

Komunikat Księgarni Robotniczej

- Warszawa 1, ul. Czerwonego Krzyża 20.
- Adler A. Wiedza o życiu str. 284 — 6.50.
  - Bróda A. i Rawicz J. Tutaj spać nie wolno. Powieść str. 244 — 7 zł.
  - Burda A. Wczoraj i dzisiaj str. 77 — 1.50.
  - Cunow H. Pochodzenie religii i wiery w Boga str. 233 — 3 zł.
  - Czuchnowski M. Pieniądz. Powieść str. 267 — 4 zł.
  - Engels F. L. Feuerbach i zmierzch klasycznej filozofii niemieckiej — 2 zł.
  - Gross F. Proletariat i kultura str. 245 dla czyt. „Robotnika” zł. 5.
  - Kautski K. Pochodzenie chrześcijaństwa str. 304 — 6 zł.
  - Martynowski St. Pod słupem szubienicy. Za Niepodległość Polski i Socjalizm — 1.30.
  - Pamiętniki lekarzy — 10 zł.
  - Piotrowicz Cz. Tablice do obliczeń składek od pracowników, pracodawcy na fundusz Pracy, bezrobocia i t. p. — 3.50.
  - Prokosch F. Od Tybetu do Japonii.
  - Wells H. Historia świata t. I—VI br. cena zniżona — 15 zł.
  - Nowy wybór poezji do deklamacji zbiorowych i solowych 75 groszy.
  - Cynarski J. Walka o szkołę na północnych kresach państwa—1.20
  - Papini. Dzieje Chrystusa t. I—III — 6 zł.
  - Powyższe książki wysyłamy po uprzednim otrzymaniu należności plus—30 gr. na koszty przesyłki, lub za zaliczeniem pocztowym koszt pobrania pocztowego 1 zł. Konto PKO. 1228.
  - Dostarczamy płyty gramofonowe z nagraniem melodiami: Czerwony Sztandar, Na Barykady cena zł. 2.50. Hymn młodzieży. Gdy naród do boju, cena zł. 2.50. Płyty wysyłamy tylko po otrzymaniu należności z góry, plus zł. 1.50 na koszty przesyłki.

Przeegląd prasy

NIE MOŻEMY BYĆ SADZAWKĄ MARAZMU. „Kurier Polski”, wspominając Zjazd Dziennikarzy w Gdyni stu

sznie dowodzi, że forsowane na zjeździe sugestie, jakoby w dziedzinie politycznych przekonań powinna zapanować ta sama jednolitość i to samo upowszechnienie, jakie zmanifestowane były w stanowisku opinii wobec zagrożenia praw polskich w Gdańsku — są niesłuszne: „Takie rozumowanie jest niesłuszne. Nie będziemy na tym miejscu z nim dyskutować. Zauważmy tylko, że istnieje różnica między wartkim potokiem — który choć czasem wylewa, reprezentuje jednak żywotną siłę, a stawem, który zamarł dlatego, że zabrakło mu dopływu, odpływu i przepływu. Ogromna większość społeczeństwa polskiego wcale nie pragnie, aby strumień naszego życia wylewał. Ale ta sama większość broni się przed tym, aby przez hamowanie dopływów, odpływów, przepływów — strumień nie przekształcił się w pokrytą pleśnią sadzawkę marazmu”.

Na konieczność możności wykazania swych poglądów i na tworzącą rolę niezależnej krytyki nie raz jeden zwracaliśmy uwagę. „POZYTYWNY” DOBOSZYŃSKI. „Czas”, powołując się na opinię „Słowa”, zestawia w jednym szeregu objęcie przez Witosa prezesury w Str. Ludowym i rozpoczęcie na nowo działalności p. Doboszyńskiego w Str. Narodowym. Oba te fakty są dla „Czasu” wydarzeniami „pozytywnymi”, przy czym p. Doboszyński zostaje pasowany na człowieka, które

go „patriotyzm nie może być kwestionowany (1)”. Uważamy wystąpienie „Słowa” i „Czasu” za dziwaczny wyryk pióra. Już samo postawienie Doboszyńskiego na jednym niejakim poziomie z Witosem jest obrazą dla Witosa, a uczynienie z Doboszyńskiego, uosobiającego najgorze cechy warcholów szlacheckich — „pozytywnego patrioty” — zasługuje na bezwzględne potępienie.

Za taką „konsolidację” — pięknie dziękujemy.

ZAWÓD.

O zawodzie, jaki spotkał tych, którzy budowali na przyjaźni z Niemcami — pisze „Dziennik Bydgoski”:

„Gorzką chwilę przeżywać muszą także ci wszyscy, którzy wierzyli w rozmatte nacjonalizmu i totalizmu. Wiecznie lżyli wszelkie demokracje i doczekali się takich czasów, że Polska zmuszona była oprzeć się o wielkie demokracje zachodu, a odwrócić się od tych, którzy im do niedawna byli wzorem, od których nawet przejęli sposób pozdrawiania się (przez podnoszenie ręki na modłę hitlerowską i faszystowską). Wreszcie i ci doznali rozczarowania, którym się zdawało, że trzeba naród prowadzić na paszku administracji. Okazało się w chwili niebezpieczeństwa, że paszek ten jest całkiem zbyteczny. Trzeba tylko narodowi ukazać wielkie cele, a on sam zorientuje się, jak mu postąpić wypada. Zbyteczne są wszelkie pouczenia — płonne wysiłki konsolidacyjne, za kazy i nakazy. Zdrowy rozum i wrodzony instynkt wskazuje narodowi właściwą drogę. Dzieje ostatnich tygodni są tego wymownym dowodem”.

NIEZALEŻNY BYT!

Najlepsze maszyny do szycia, haftu, szydowania, merkotowania i cerowania poleca najsolidniejszy skład w Krakowie. Zwierzyniecka 6. Wyd. Maszyny nasze są nowoczesnej konstrukcji i nadają się do robienia pięknych dywanów. Każdy kupujący otrzymuje bezpłatnie kurs szycia. Na żądanie udzielamy ulg w płatności. Dom Handlowy KRISCHER Kraków, Zwierzyniecka 6. S.EK.

Dziś wybieracie!...

Po Łodzi, po Warszawie i po Gdyni. Po Krakowie, Tarnowie i Boryslawiu. Po Grudziądzu, Bydgoszczy i Płocku. Po Żyrardowie, Skierniewicach i Włocławku. Po wielu, wielu innych ośrodkach Rzezy czyspolitej. DZIŚ WYBIERACIE WY w szeregu miast polskich do Rad Miejskich.

Spełnijcie Wasz obowiązek tak samo, jak spełnili go Wasi towarzysze przed tygodniami. Liczymy na Was wszystkich!

Pokwitowania NA F.O.N.

T. U. R. ze Zgierza — połowa dochodu z przedstawienia zł. 12.39

KONCESJONOWANE KURSY KROJU ZATW. PRZEZ PAŃSTWOWE WŁADZE SZKOLNE

J. ROZENBLATA WARSZAWA, JEROZOLIMSKA 21, tel 9-15-67. Kierownika Kursów Kroju ubiorów męskich w kraju i zagranicą po powrocie z Paryża wyucza gruntownie fachu według najnowszych modeli angielskich, franc. i innych. Po skończonym kursie wydaje dyplomy. Prospekty wysyła bezpłatnie. Zapisy przyjmują kancelaria cały dzień.

Co miesiąc książka dla naszych prenumeratorów

Chcemy uprzywilejnić szerokim rzeszom czytelników zapoznanie się z pracami pisarzy polskich i obcych i dlatego od czerwca r. b. prenumeratorzy nasi, wpłacający należność w terminie do dnia 5-go każdego miesiąca, otrzymywać będą bezpłatnie książkę, zawierającą 160—200 stron, drukowaną na białym bezdrzewnym papierze, specjalnie zbrzeszowaną. Jako pierwsza zostanie rozesłana powieść I. Erenburga p. t.

„Sprzysiężenie równych”

Za koszty przesyłki liczyć będziecie 35 gr. co miesiąc. Prosimy przy wnoszeniu należności za prenumeratę zaznaczać na odcinku blankietu

„Premia książkowa”

Prenumeratory, otrzymujący egzemplarze bezpośrednio do mieszkania, życzenie otrzymania premii zgłoszą na ręce roznosiela. Administracja.

SŁOMIANY W DOWIEG

DAJE SOBIE RADĘ W GOSPODARSTWIE — DZIĘKI KUCHENCE ELEKTRYCZNEJ

nabyty na raty W SALONIE ELEKTROWNI MIEJSKIEJ — MARSZAŁKOWSKA 150 (wejście od Kredytowej)

Na mocy uchwały C.K.W.P.P.S., XXV Kongres Partii został na pewien czas odroczony Termin Kongresu będzie ustalony w okresie najbliższym.

Chiny i Daleki Wschód

Ostatnio wydawnictwo „Rój” ogłosiło dwie prace, poświęcone Dalekiemu Wschodowi: p. R. Fajansa i A. Janty Połczyńskiego.

Przyznajemy się, że książkę p. Fajansa i Janty braliśmy do ręki z pewną obawą. P. Fajans np. w Hiszpanii wykazał nie zawsze przenikliwość obserwatora i trzeba było aż parady w Barcelonie, by się zorientował, że zwycięstwo

Dr. Sun Jat-Sen
Pierwszy Prezydent Republiki chińskiej.

odniosła tam „Oś”.

Na szczęście — obawy nasze okazały się płonne, co nie znaczy by podejście p. Fajansa do spraw Dalekiego Wschodu mogło nas w całości zadowolić.

DZIEŁO CHIN NARODOWYCH.

Stosunek p. Fajansa do wysiłku i realizacji nowych Chin nie jest wolny od pewnego „ALE”. Często zdanie jego jest dość chwiejne (np. problem komunizmu chińskiego), a przecież prawda jest jaśniejsza.

Już na wstępie stwierdza p. Fajans, że obok okrzykanej anarchii i dziwactw chińskich — istnieje druga strona medalu, na której zapisana jest:

„...ogólny wzrost świadomości narodowego mas, postępująca konsolidacja państwowa, błyskawiczna modernizacja miast, stworzenie nowoczesnego przemysłu, a przede wszystkim — zdumiewający powstanie i gwałtowny głód wiedzy praktycznej, ładu i organizacji. Oczywiście złowróżbnym ciężarem kładą się wciąż jeszcze na tych osiągnięciach dawne i świeże grzechy komunistyczne, a także i z poprzednich, tradycyjnych narowów i szkodliwych nawyków pozostał również niejedno”.

Zakończenie można nazwać poklepywaniem Chińczyków po ramieniu. Tak samo niezbyt przemawia do nas wyrzekanie na „ksenofobię” (nienawiść do Chińczyków), by pafali zbytnią miłośnością do przedstawicieli obcych imperializmów.

Chwaląc dzieło Chin narodowych, p. Fajans nie cofa się przed oświadczeniem, że dr. Sun Jat-Sen, którego nazwisko stanowi symbol odrodzenia wielkiego narodu z długiego okresu upadku, nieszławy, marazmu, którego program „San min czu i” — „trzy zasady ludowe” stanowi zasady naczelne Rządu narodowego (i) i wpędził kraj w stan anarchii.

Oczywiście, anarchia musiała być nieodłącznym objawem rewolucji w tym ogromnym kraju, a rewolucji nie wywołała chyba... złośliwość, czy doktrynerstwo dr. Suna.

Ten jednak okres anarchii miały Chiny po za sobą, gdy nastąpiła inwazja japońska. Autor przytacza liczne dowody rozkwitu Chin pod nowym ładem. Przytacza opinię, że w ciągu ostatnich dziesięciu lat Chiny zainwestowały więcej niż w ciągu całej wielowiekowej historii.

1) ROMAN FAJANS „W Omlinach nowego wojna”. Tow. Wyd. „Rój”, Warszawa 1939.

W prowincjonalnych miastach wprowadzono światło elektryczne, telefony, szpitale, ambulatoria, szkoły. A wielkie miasta! A Kanton!

Ten wielki wysiłek został przetrwany brutalnie przez inwazję — Miasto uniwersyteckie Kantonu jest dziś jednym tragicznym ruinowiskiem.

OBRAZ ZNISZCZENIA.

Zniszczenie wojenne Chin — to wizja dantejskiego piekła! Oto — tragedia Szanghaju:

„...starto w proch, rozbito w drzazgi olbrzyma o czterech milionach mieszkańców. Z tych czterech milionów, połowa gnieździła się w Szapei i Nantao, a więc w dzielnicach, których dziś po prostu nie ma...”

Szeregi trumien na tle błotnistych rowów, tragiczne resztki zniszczonych budowli, Szapei, — gdzie — w milionowym osiedlu nie pozostał ani jeden dom niezniszczony, pół milionowe Wuszang, niemniej zniszczone od Szapei, linie kolejowe, gdzie ani jeden dworzec nie ocalał, okropne widowisko wygrzebywania z pod ruinami wytwórni rannych i zabitych — 400 kobiet-robotnic i dzieci — oto szlak, jakim posuwa się ów wystawiany „POKÓJ JAPONSKI — „Pax Japonica”.

I jeszcze — tragiczna droga uchodźców z Hundzao, za którymi zwolna, nie spiesząc się, podążały samochody pancerne japońskie i zamiatają szosę ogniem karabinów maszynowych.

POCISKI, KTÓRE MIAŁDZA POTĘGĘ NIPPONU.

A jednak to nie jest pochód zwycięzców! Nie darmo finansista japoński, markiz S. powiada — że wojna ta nie tylko niszczy Japonię finansowo, podcina jej eksport, ale niszczy wszelką możliwość współpracy dobrowolnej Chin z Japonią. Nie darmo uczyński Chińczyk p. Fajansowi, że Japończycy przynieśli Chinom w darze... patriotyzm. Oczywiście — wbrew swej chęci — popychając Chiny do konsolidacji. I zarazem — stoi obworem współpraca państw pokojowych z Chinami, boć przecież nie jest chyba okropnością, jeśli Chińczycy odmawiają „Europejczykom wszelkiego prawa do koncesji kontroli, kolonii, utrzymywania (własnych) wojsk i policji na terenie Chin”.

Głowa olbrzymiego posągu Buddy.

MARSZ CZANG... O POLSCIE.

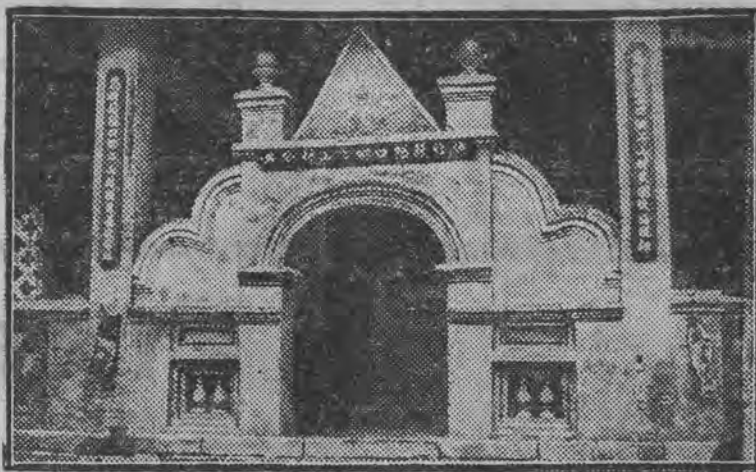
Nawiasem mówiąc, trzeba by wreszcie coś zrobić (choćby ze względu na współpracę gospodarczą) dla spopularyzowania Polski w Chinach. P. F. stwierdza, że „Polacy nie są dziś na ogół mile widziani w Chinach...” Prawdopodobnie dużą rolę odgrywały różne opinie na tle poprzedniej linii polityki zagranicznej naszego kraju. Obecnie gen. U. Te-czen nie byłby się już niepokoił tym, czy Polska stanie u boku Francji i W. Brytanii. Trzeba by rozwiać te nieporozumienia, o jakich mówił marsz. Czang Kai-szek, gdy się wyraził:

„...stanowisko, jakie Polska zajęła wobec konfliktu chińsko-japońskiego, o ile sądzić o nim przynajmniej na podstawie wersji niektórych źródeł informacyjnych, polega chyba na jakimś nieporozumieniu i zniekształceniu prawdy przez Japonię...”

A przecież marsz. Czang nie jest daleki od prawdy, gdy zestawia walkę Chin z wysiłkiem narodu polskiego w XIX i XX w.

ZWYCIĘZCY CZUJĄ SIĘ NIENAJLEPIJ.

Wspomniany proces zjednocze-

Urząd gminny w miasteczku chińskim w prowincji Kuangsi.

nia Chin i obudzenia nastrojów patriotycznych w masach, powoduje, że „zwycięzcy” czują się niepewnie. Tym bardziej, że wszędzie działa zorganizowany ruch wolnościowy.

Wszyscy wybitni działacze i woźdźwie skupili się koło Rządu narodowego: Uang Czing-uei, Eu-

geniusz Czen, „chrześcijański” gen. Feng Ju-Hsiang, dyktatorzy prowincji Kuangsi: Li Czung-jen i Pei Czung-si, syn b. władcy Mandżurii Czang-Hsu-liang, „czerwony” Szu En-lai. Żaden nie zdradził i nie zalał się. W Szanghaju nieliczni Chińczycy — aktywiści chodzą stale, otoczeni uzbrojona-

Harcerki chińskie w szkole w Yunnanu.

MAŁY FELIETON

Drobnostki

Wieczorem wpadł do mnie Karol.

Właśnie wpadł. Nie przyszedł, lecz wpadł.

Z pierwszego wejrzenia poznałem, że go coś gnębi, że ma coś na wątrobie i że nie przyszedł po to, by dowiedzieć się co słychać.

Gdy żona wyszła do drugiego pokoju, zagadnąłem go:

— Gadaj no, stało się coś? Bo widzę, żeś ty coś nie tego, nie w sosie.

— Istotnie — odparł Karol — przyszedłem do ciebie zasięgnąć rady.

— Rad mogę ci udzielić, ile ci się tylko podoba. Jestem skarbnicą rad, kopalnią rad, republiką rad. Myślałem narazie, że chodzi ci o pieniądze. Z tym byłoby gorzej, ale rady... proszę bardzo.

Karol potarł czoło, co miało znaczyć, że skupia się, że zbiera rozproszone myśli, że usiłuje opanować się, uspokoić.

— Muszę ci opowiedzieć wszystko ab ovo. — Tu Karol usadowił się wygodnie na krześle i zaczął opowiadać:

— Wyobraź sobie, przychodzi dziś na obiad i na pierwszy rzut oka stwierdzam, że stół jest jakoś inaczej nakryty. Inaczej, to znaczy starszannie, odświętniej. Ja nie. Udaję, że nie zauważyłem. Siadamy do obiadu...

— Przepraszam — przerywam — kto zasiadł?

— Jak to kto? Ja i żona, t. j. żona i ja. Pierwsze danie — mój ulubiony smaczołek. Udaję, że nie zauważyłem. Zaglądam do gazety, ale wciąż suszę sobie głowę, co to ma znaczyć, bo że to nie bez kozery, to głowę bym dał. Po tym przychodzi zupa, moja ulubiona zupa. Ja nie... Tylko myślę, co to mnie będzie kosztowało, oraz modlą się w duchu, by Bóg dał, że bym się opędził jakimś 20 — 30 złotymi. Po tym następuje mięso. Naturalnie moja ulubiona szufada. Podwyższam w duchu kwotę do 40 zł. Trudno! Po tym był jakiś owoc, czarna kawa. Podwyższam do 50 zł., a jednocześnie myślę, skąd ja to wydebuję?

Wreszcie obiad był skończony i tajemnica zaczęła się powoli rozwijać.

— Nie widziałeś ostatnio Oneg-

dajskiej? — zapytuje mnie siodło żona.

— Onegdajskiej? Nie, nie widziałem — odpowiadam.

— To żaluj, żebyś ty widział, jak płaszcz futrzany ma jej kupił. Bajka a nie płaszcz.

— Widocznie zbogacił się... A co, na lato kupił jej płaszcz?

— Letni płaszcz, obszyty futrem.

— A co, spodziewają się zimnego lata?

— Ach, ty nie rozumiesz! Naprawdę nie pojmuję, jak ty możesz być redaktorem.

— Istotnie, ja też nie pojmuję.

— Otóż, wyobraź sobie, że widziałam podobny płaszcz na wystawie. Cudo, a nie płaszcz.

— He? — zapytałem lakonicznie.

— Tylko nie przestrasz się, ale pewno dadzą na raty. Tysiąc złotych. Może opuszczą z 20 złotych.

Zacząłem tłumaczyć żonie, że to są marzenia świętej głowy, że powinna sobie wybić to z głowy, że można się ubierać wykwiłtnie a tanio, że panie te a te — tu wymieniłem żony kilku znakomości, sławnych ludzi i luminarzy — także się skromnie ubierają.

Żona słuchała, słuchała, a w końcu z nadąsaną miną oświadczyła mi:

— Nie przypuszczałam, że mi takie drobnostki odmówisz. „Drobnostki” powiedziała.

Jeszcze raz wyliczyłem panie, żony sławnych ludzi.

— One, one chodzą w sławie. Im futra nie potrzebne. Ale ty już nigdy sławnym nie będziesz.

Po chwili jak by ją jakaś nowa myśl ośmiła, gdyż zerwała się z miejsca i oświadczyła mi:

— Jeżeli tej drobnostki nie chcesz dla mnie uczynić, to uczyni coś innego.

— He? — zapytałem.

— Ani grosza. Nic cię nie będzie kosztowało, a zyskas sławę.

— Słucham — powiedziałam.

— Ale dać słowo, że tę drobnostkę już zrobisz dla mnie.

— Wyobraź sobie — kończył Karol — dałem jej słowo, a wiesz, czego ode mnie zażądała? Żebym się ofiarował na żywą torpedę! Radę, bo dałem słowo.

ULTIMUS.

strażą przyboczną (przeważnie złożoną z Rosjan „białych”).

W Pekinie na „wielkie” antykomintangowskie święto młodzieży pojawili się tylko uczniacy ze szkół zależnych od „Rządu”, którym zagrożono represjami.

„Rada Zjednoczona”, czyli „Rząd” Chin centralnych posiada w swym łonie dwóch generałów japońskich, jednego pułkownika, 3 majorów i 2 cywilów — Japończyków...

Okupacja Chin Północnych i Mongolii Wewnętrznej polega na obsadzeniu miast i niektórych szlaków komunikacyjnych.

Reszta kraju — stwierdza p. Fajans — to ziemie niczyje, gdzie „efektywną władzę sprawują chińscy partyzanci chunchuzi i nierządki — urzędnicy dawonego rządu centralnego w Nankinie”.

Ładna okupacja! W miastach — nieustanne zamachy, na rozległych przestrzeniach kraju — nieustanna, wyczerpująca wroga akcja partyzantów.

Byłoby niesprawiedliwością pominąć milczeniem zalety reportażu p. Fajansa: lekkość formy i umiejętność wplecenia w tok opowieści informacji i uwag marginesowych.

Zwiedzamy, wraz z autorem — wspaniałą bazę w Singapurze, stojącą na straży „pokoju brytyjskiego”, podziwiamy modernizację odległych zakątków Kuangsi, słuchamy pirackich opowieści w Junnanie, z Hong-Kong jedziemy do tego, co wczoraj jeszcze było sercem Chin — do Kantonu. Rozmawiamy z Czang Kaj-szekiem, a potem rozmawiamy będziemy na północy z japońską marionetką — księżciem mongolskim Te Wangem i z chińskimi partyzantami.

P. Fajans — umie opowiadać ciekawie, choć słabszy jest czasem wtedy, gdy zaczyna wyjaśniać. Reportaże przemawiają umiejętnie oddanym realizmem.

Książka p. Fajansa jest jednakże przede wszystkim rewelacyjnym reportażem politycznym.

Książka p. A. Janty - Połczyńskiego *) jest wyłącznie reportażem podróżnika - myśliwego. I ona prowadzi nas na Daleki Wschód, ale poprzez Wschód nieco bliższy.

Żywo i barwnie przewija się obraz z obrazem. Łowy w dżun-

Żona pustyni Gola Mongolka z córką.

glach Indyi, dziwny świat, opisany przez Kiplinga i — jak się okazuje, — tak podobny do opisu Świata, gdzie ludzie pierwotni współżyją ze „świętymi” zwierzętami. Prymityw natury i prymityw ludzki w Afganistanie, życie na posterunku granicznym angielskim — świat, który próbowały odtworzyć filmy w rodzaju „Bengali”, życie indyjskich maharadzów.

INDIE TAGOREGO.

„Dyskretnie, w półcieniu kreśli

*) A. JANTA - POŁCZYŃSKI. „Na Kresach Azji”. Tow. Wyd. „Rój”, Warszawa, 1939.

się zarys innych Indyi — nie Indyi rozpróżnionych dworów książęcych, lecz Indyi nowoczesnych prądów społecznych i kulturalnych.

Jest więc ruch współczesnego hinduskiego humanizmu, którego celem

„jest natchnąć człowieka pełnym życiem, które — tak samo umysłowe, — jak gospodarcze — związane jest wprawdzie społecznymi więzami, ale dąży do wolności ducha, aby przez nią osiągnąć ostateczną doskonałość...”

Rabindranath Tagore wieszcz nowych Indii.

To są tezy wielkiego poety Indyi Rabindranatha Tagorego. A wnuk tegoż poety jest aktywnym indyjskim lewicowcem, organizuje strajki, zbiera sądowe wyroki i nawet wychwala porządek sowiecki.

DŁOŃ JAPONII.

Jednakże i na tym „bliższym” Wschodzie daje się odczuć presja japońskiej ekspansji. Japończycy, jak się okazuje, owładnęli gospodarczo południem Afganistanu, a dalej ku północy ich wpływy zacierają się z sowieckimi. Podróżnik podążył po przez Birmanię, Syjam i potem — prowadzi czytelnika do Chin Północnych, do Mongolii, na Formozę i do Japonii. Przesuwają się co raz to odmienne środowiska, co raz to nowe obrazy. I tylko gdzieś gdzieś znaczą się cieni zmagania politycznych.

Japonia — jak nas informuje autor — stara się przekształcić Syjam w to, co Niemcy nazywają „Ergänzungswirtschaft” — gospodarstwo uzupełniające, w kraj plantacji bawełny. I — chyba nas o tym nie zechce autor przekonać — że z bezinteresowności usiłuje Japonia zaprowadzić „porządek” (co jej się nie udaje) w Chinach Płn. i Mongolii Wewnętrznej. I nie ona chyba zwalczy nędzę pogranicznej biedoty chińskiej oraz mongolskich pasterzy.

KWIATY, MOTYLE I... KREW.

Gdy czytamy zachwyty p. Janty Połczyńskiego nad urokiem Japonii, nad pięknem jej ogrodów — nad zabytkami Kioto — starej stolicy cesarstwa „nad jej samurajską tradycją — myśli nasza powraca do obrazów, jakie nakreślił w swych reportażach z Chin p. Fajans. Do strasznych spustoszeń, jakie spowodowała inwazja wywodząca się przecież z „rycerskiego” ducha starej Japonii. Bardziej, doprawdy, niebezpieczni ludzie, którzy się czują „rasą boskich wybrańców”.

Czasem się zdarza, że stykają się przeciwieństwa, a czasem — podobieństwa. Nie dziwi nas bynajmniej, że w klasztorach — uczelniami buddyjskich Japonii wijsi portret „Führera”, że studium tam Niemcy - hitlerowcy.

L. BUKOWSKI

KAMIEŃ ŻÓŁCIOWY

powstają wskutek złego funkcjonowania wątroby. Wątroba jest filtrem dla krwi. Zanieczyszczona krew może powodować szereg rozmaitych dolegliwości: (ból artretyczny, łamanie w kościach, bóle głowy, podenerowanie, bezsenność, wzdęcia, odbijania, bóle w wątrobie, niesmak w ustach, brak apetytu, swędzenie skóry, skłonność do obrzeka, plamy i wyrzuty na skórze, skłonność do tycia, mdłości, język obłożony). Choroby złej przemiany materii niszczą organizm i przyspieszają starość. Racjonalna zgodna z naturą kuracja jest normowaniem czynności wątroby i nerek. Dwudziestoletnie doświadczenie wykazało, że w chorobach na tle złej przemiany materii, chronicznego zaparcia, kamieniach żółciowych, żółtaczce, otyłości, artretyzmie mają zastosowanie zioła lecznicze „CHOLEKINAZA” H. NIEMOJEWSKIEGO. Broszury bezpłatnie wysyła labor. fiz.-chem. „Cholekinaza” H. Niemojewskiego. Warszawa, Nowy Świat 5 oraz apteki i sklepy apteczne.

RADIO MONTERZY LINKI MARSZ. Z ORIENTOWANYM PRZEWAJNIEM ZAPISUJĄCYM PŁATANIU SIĘ OSZCZĘDZA WAM PRACY, NERWÓW I CASU.

Prasa w czasie wojny

Współpraca a nie dyktatura

Niedawno odbyło się w Londynie doroczne zebranie wydawców angielskich, na które przybył m. in. spr. wewnętrznych Sir Samuel Hoare. Wygłosił on bardzo znamienne przemówienie o stosunku Rządu do prasy w razie wybuchu wojny.

Hoare oświadczył na początku, że jest przeciwnikiem cenzury prasy w czasie pokoju. W czasie wojny cenzura będzie nieunikniona. Ale nawet cenzura nie powinna mieć charakteru dyktatury, lecz — współpracy z prasą. Prasa winna mieć w czasie wojny większy wpływ na społeczeństwo, aniżeli podczas pokoju, ale nie osiągnie ona tego celu, jeżeli społeczeństwo będzie wiedziało, albo co najmniej przypuszczało, że prasa jest tylko organem propagandy rządu, czy poszczególnego ministra.

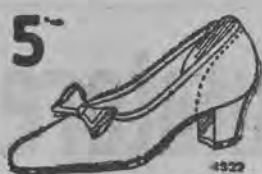
Należy oczywiście dbać o to, by prasa nie umieszczała wiadomości, któreby mogły pomóc wrogowi i ona sama chętnie powita kontrolę, uniemożliwiającą tego rodzaju wiadomości. Najlepszą ku temu drogą byłoby utrzymanie stałego kontaktu rządu z prasą, apel do patriotyzmu, jako też do poczucia obywatelskiego prasy.

Hoare uważa, że w r. 1914 popełniono w Anglii błąd, gdy powołano Biuro Prasowe, jako odrębny departament kontroli prasowej. Właściwie będzie traktować cenzurę jako oddział specjalnego na czas wojny utworzonego ministerium informacji, któreby utrzymywało możliwie najściślejszy kontakt z prasą, z radiem i kinem.

Hoare stwierdził dalej, że w czasie wojny prasa znajdzie się w trudniejszym położeniu materialnym, że będą konieczne pewne ograniczenia, że będą trudności z powodu braku wykwalifikowanych pracowników. Rząd jednak w miarę możliwości przyjdzie prasie z pomocą.

Na końcu Hoare przyznał, że cenzura jest rzeczą bardzo ponętną, ale on jest przeciwnikiem cenzury, ponieważ prasa przestaje wtedy budzić zaufanie u czytelników, cenzura podrywa jej autorytet, a po za tym prasa pod cenzurą jest nudna i głupia, jak np. wydawana podczas strajku powszechnego przez rząd pismo p.t. „British Gazette”.

Nawet Churchill — dodał Hoare — nie mógł dokonać tego, by pismo było dla czytelników strawne.

5⁰⁰ Płócienne na skór-gumie, w kolorach, modne i praktyczne

7⁰⁰ Skórzane w różnych kolorach

8⁰⁰ W kolorze naturalnym. W innych kolorach zł. 9⁰⁰

10⁵⁰ W różnych kolorach, słubiony model

12⁰⁰ Najnowszy model, w kolorach: biały z czerw. i biały z granat.

2⁵⁰ Tenisówki, modne komb. w. 31-34 2⁰⁰, w. 35-40 3⁵⁰

11⁰⁰ Dziewczęce pantofelki komb. wygodne i praktyczne w. 31-35 13⁰⁰

NA ZIELONE ŚWIĘTA

11⁰⁰ Męskie sandały brązowe, elastyczne i przewiewne

16⁰⁰ Męskie wiatrówki, modnie kombinowane, na upalne dni

„Zula” półnat półczochy z podw. stopą 2⁵⁰
Półczochy z natural. jedwabiu zł. 4⁰⁰, 3⁰⁰
Skarpetki tenisowe białe i kolorowe 90.

Pedicure Zi. 1⁵⁰

Del-Ha

Warszawa, Marszałkowska 142

Podnoszenie oczek

oraz we wszystkich innych filiach

Męskie skarpetki lenne 1 para zł. 1⁰⁰
przy zakupie 3 par zł. 2⁷⁰

„Izwiestia” o rokowaniach z Anglią

„Izwiestia” moskiewskie w następujący sposób wyjaśniają stanowisko Rządu sowieckiego w sprawie rokowań z Anglią:

Związek sowiecki — pisze „Izwiestia” — uważał i uważa nadal, że jeżeli Francja i Anglia chcą rzeczywiście stworzyć barierę przeciw agresji w Europie, to należy stwo-

rzyć jednolity front pomocy wzajemnej, przede wszystkim między czterema głównymi mocarstwami Europy — Anglią, Francją, Związkiem sowieckim i Polską — albo przynajmniej trzema — Anglią, Francją i Związkiem sowieckim — z tym, że te trzy mocarstwa, związane układem pomocy wzajemnej, udzieliły by gwarancji innym państwom Europy wschodniej i środkowej, zagrożonym przez agresję.

Stanowisko to — stwierdzają „Izwiestia” — nie znalazło sympat-

ty w Anglii i Francji, po czym dziennik przechodzi do propozycji angielskich.

Propozycje te — twierdzi urząd wka sowiecka — nie nie mówią o pomocy, należnej Rosji z tytułu wzajemności, a po za tym sprawy tak doniosłe, jak odparcie skuteczne agresji i data rozpoczęcia tego odparcia zależałyby wyłącznie od Anglii i Francji, mimo, że ciężar odparcia spadłby głównie na Rosję, z racji jej położenia geograficznego.

Dziennik sowiecki dodaje: „Zarzuca się nam, że Anglia i Francja, broniąc Polski i Rumunii, bronią tym samym granicy zachodniej Rosji. To nie jest prawda. Po pierwsze granica zachodnia Rosji nie kończy się na granicy polsko-rumuńskiej. Po wtóre, i to jest najważniejsze, broniąc Polski i Rumunii, Anglia i Francja bronią siebie samych, a nie granicy zachodniej Rosji, ponieważ są związane układem pomocy wzajemnej z Polską, która

ze swej strony jest zobowiązana przyjść na pomoc Anglii i Francji w razie agresji. Co się tyczy Rumunii, to związana układem z Polską, musi ona iść w jej ślady, to znaczy grać pośrednio rolę sojuszniczki Anglii i Francji.

Inaczej z Rosją. Nie mając układu wzajemnej pomocy ani z Anglią, ani z Francją, ani z Polską, Związek sowiecki obowiązuje się do udzielenia pomocy tym trzem państwom, nie otrzymując od nich wzajemian żadnej pomocy i na domiar, w razie agresji, skierowanej bezpośrednio przeciw Związkowi so- wieckiemu, Związek musiałby liczyć wyłącznie na własne siły. Wy- nika stąd znowu sytuacja dla Rosji „nierówna”.

„Izwiestia” kończą słowami: „Chamberlain w Izbie Gmin mówił o współpracy i sojuszu z Rosją, ale współpraca wymaga jako podstawy naturalnej — wzajemności. Tam, gdzie nie ma wzajemności, nie można zorganizować prawdziwej współpracy”.

8-krotny dyrektor i minister

Duże poruszenie wywołał w Izbie Gmin fakt, że lord Runciman, sławny „pośrednik” w Czechosłowacji, zajmujący obecnie w rządzie angielskim stanowisko „Lorda Prezydenta Rady Min.,” piastuje jednocześnie godność dyrektora w 8 towarzystwach, prywatnych i publicznych. Są to wielkie przedsiębiorstwa kolejowe, okrętowe, zbrojeniowe, lotnicze i inne. Jest to sprzeczne z uznanymi w Anglii obyczajami konstytucyjnymi, że członek rządu nie może piastować kierowniczych stanowisk w przedsiębiorstwach publicznych, a nawet prywatnych.

Na interpelację posła socjalistycznego Parkera, Chamberlain przyznał, że Runciman przed wstąpieniem do Rządu zawiadomił go o piastowanych przez siebie godnościach i że on, Chamberlain, nie widzi nic zdrożnego w postępowaniu Runcimana, ponieważ część funkcji dyrektorskich ma charakter „techniczny”, inna zaś część jest tylko „nominalna”. Co do udziału w prywatnych przedsiębiorstwach, to zdaniem Chamberlaina, nie koluduje to z urzędem ministra.

Odpowiedź ta nie zadowoliła opozycji, która wniosła drugą interpelację.

Posel Barnes oświadczył Chamberlainowi, że musiał swego czasu ustąpić z Rządu Robotniczego, ponieważ był dyrektorem kooperatywy i to honorowym, nie pobierającym pensji.

Lord Runciman znajduje się w Australii i po powrocie w tych dniach do kraju będzie musiał zająć stanowisko wobec wytoczonych przeciw niemu zarzutów.

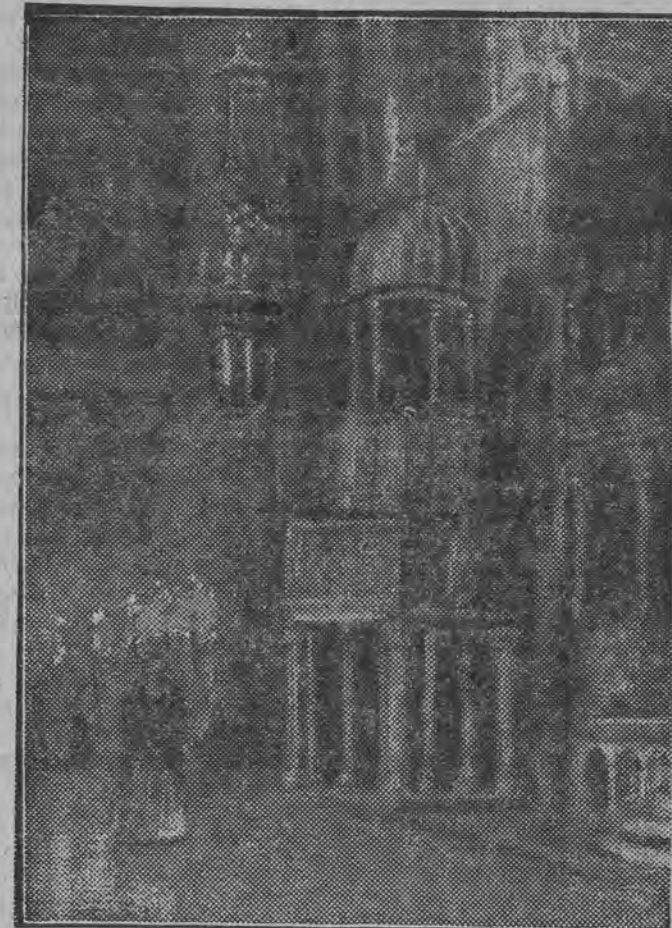
Zaburzenia ŻOŁĄDKOWE

ZIOŁA Z GÓR HARCU
DRA LAUERA

są przyczyną powstawania róż-nych chorób, odbierają apetyt, tworzą siła przemian materii. Należy dbać o normalne funkcjonowanie żołądka i kisielca przez regularne wypróżnienia.

ZIOŁA Z GÓR HARCU
DRA LAUERA

Wystawa mało znanych dzieł polskich malarzy w lokalu „Museionu” w Warszawie

Aleksander Gierymski

„Wnętrze katedry św. Marka w Wenecji”.

Niedługo, ale świetna tradycja polskiego malarstwa zaczyna nabierać co raz to wyrazistszych konturów. Wciąż ukazują się na rynku artystycznym nieznanne lub też zapomniane dzieła naszych doskonałych malarzy z XIX wieku, których doniosłość i znaczenie w sztuce ustawnie podkreśla świat artystyczny i poważniejsza krytyka, przeciwstawiając się z całą mocą stawianiu na piedestale sztucznie wylansowanych i „popularnych” miernot. Bo prawdziwi artyści nie zawsze bywają „popularni”. I to nie tylko u nas. Faktem jest, że w ub. stuleciu wyśmiano we Francji wielu genialnych artystów — podczas, gdy zagranicą czczono ich wielbiono, badano, objaśniano. Głośny w Paryżu malarz, nasz rodak, Michałowski — znany był w Polsce jedynie jako wysoki urzędnik skarbowy i administracyjny. Mało był również znany i uznawany Rodakowski, Kotsis, Szeremętowski, Malecki — biedę cierpiał Al. Gierymski, załamał się Kurzawa, Podkowiński i wielu, wielu innych. Jednym przycięła sława Grottgera i Matejki, drugich „popularność” Fałata i Malczewskiego — których wyniesiono na szczyty nie za ich oryginalny talent, nie za ich formę nową i osobistą, nie za ich rzemiosło malarskie wreszcie — ale za... temat. Nie chodziło o to jak artysta malował — ale co malował. Po-

i powagi założeń artystycznych i założeń tych ostatecznej realizacji. Nic więc w tym dziwnego, że wielu naszych malarzy idąc za ogólnym prądem i zachęciami ogółu, wyrzekło się czasem swego pierworództwa artystycznego za mi-

Piotr Michałowski:

„Jazda węgierska”.

„popularności” — że, jak Malczewski, obniżało swą sztukę do poziomu odbiorcy, że pragnęło porozumieć się za wszelką cenę z widzem, chociażby za cenę jakiejś tajemniczości i... niezrozumiałości tematu.

Dziesiątki dumnych krytyków i pseudoznawców głowilo się nad malowanymi rebusami w rodzaju: „Zatrutej studni” — a tylko niewielu przychodziło to do głowy, że tu nie o temat chodzi, lecz o środki artystyczne i o płaszczyznę obrazu.

A jednak Jacek Malczewski mógł być świetnym w każdym calu i interesującym malarzem. W kolekcji wystawionej obecnie w lokalu antykwarium „Museion” (Ware-

ka 1), znajduje się szkic pejzażowy tego artysty „Gandawa”, którego malarskie wartości uderzają na pierwszy rzut oka. Tak pięknie skonstruowana, acz przytłumiona nieco gama barwna tego niewielkiego obrazka, jak i cały jego układ

kompozycyjny świadczą niezbicie, że Malczewskiemu nie były obce wskazania jak najbardziej wartościowych tradycji malarskich.

Wystawa w „Museionie” otwartą jednak została głównie pod znakiem Grottgera. Mamy tam jego kilka pięknych portretów, z których jeden (Wanda Monné) przypomina w tonacji portrety Degasa — kompozycje „Marzenie” i „Anioł Pański”, ten ostatni malowany, zdaje się, pod wpływem Millet'a, o nader cennej materii malarskiej i wiele interesującym traktowaniu formy. Grottger był niewątpliwie wielkim talentem, który gdyby się odpowiednio rozwinął, wywarłby stanowczy wpływ na sztukę polską przy końcu ub. wieku. Poza Grottgerem są tam wielce ciekawe akwarele Fałata (kompozycje figuralne) i Podkowińskiego, żywy w barwie niewielki obraz Michałowskiego („Jazda węgierska”), pozatym prace Wyczółkowskiego, Stanisławskiego, Wyspiańskiego, Chelmońskiego, De Leveaux, Kraszewskiej, Wodźnińskiego i wielu innych.

Największą atrakcją tej wystawy nie i ze smakiem urządzonej wystawy, są atoli dwa obrazy Al. Gierymskiego. Jedno z tych niewielkich płócien „Ogród Luxemburski” utrzymane w szarawej gamie może zadowolić najbardziej wybrednego znawcę sztuki. Drugie malowidło „Wnętrze kościoła św. Marka”, jest niewątpliwie arcydziełem harmonii i umiaru kolorystycznego — dzieło reprezentatywne, które powinno znaleźć się w naszym Muzeum Narodowym.

K. WINKLER.

Artur Grottger

„Marzenie”.

Franco szuka kredytów w krajach demokracji

„Temps” donosi z Londynu, że w kołach City (finansjery) krążyły słuchy o tym, że Franco zabiega w Londynie albo w Holandii o kredyty celem odbudowy ekonomicznej i finansowej zrujnowanej przez siebie Hiszpanii.

Słuchy te potwierdza angielskie pismo finansowe „Financial News”, według którego hiszpański minister finansów zwrócił się do grupy banków, na których czele stoją Bank Mendelssohna w Amsterdamie. Ban Paryża, Bank Holenderski, Bank braci Lazard, Bank Louis Dreyfuss, Stowarzyszenie Banku Szwajcarskiego w Bazylei.

Pierwsza transza pożyczki wyniosłaby 20 milionów funtów.

W kołach City uważają, że zabiegi Franco o pożyczkę w Anglii, Holandii i Szwajcarii, dowodzą, że polityka hiszpańska zmierza ku „ewolucji” i współpracy z demokracjami.

Finansjerzy holenderscy są trochę ostrożniejsi i zanim udzielił pożyczki żądają gwarancji co do polityki zagranicznej Franco. W tym celu ma być wysłany do Hiszpanii ekspert i przedstawić raport o sytuacji obecnej Hiszpanii. Mówią o b. premierze belgijskim Van Zeeland.

Produkcja spółdzielcza jest regulatorem cen rynkowych

Znaczenie i rozwój własnej produkcji

Posiadanie własnej, dobrze i mocno rozbudowanej produkcji, jest programowym zadaniem ruchu spółdzielczego, organizującego spożycie i konsumentów. Potrzeba ta zrodziła się w umysłach działaczy spółdzielczych niemal równocześnie z powstaniem ruchu w momencie, kiedy zrozumiano:

1) że cena towaru zależna jest w dużej mierze od kalkulacji i apetytu wytwórców, oraz od polityki różnych zrzeczeń i karteli, „normujących” produkcję i sprzedaż;
2) że walka o sprawiedliwą cenę rynkową, bez oparcia się o własne, racjonalnie produkujące zakłady, jest w wielu wypadkach nie możliwa.

Działalność wytwórcza Związku „Społem” została zapoczątkowana w Kielcach w końcu 1920 roku uruchomieniem skromnej fabryczki mydła do prania, a rozszerzając się stopniowo, doszła do tego, że obecnie „Społem” posiada już kilka ośrodków własnej produkcji, koncentrujących kilkanaście działów wytwórczych, z których każdy odrębnie przedstawia dziś dobrze prosperujące przedsiębiorstwo przemysłowe.

Za okres ostatnich 5 lat cyfry dotyczące sprzedaży artykułów własnej produkcji oznaczonej marką „Społem”, są następujące:

rok 1934	zł. 3.533.000
„ 1935	„ 4.232.000
„ 1936	„ 5.548.000
„ 1937	„ 7.609.000
„ 1938	„ 9.318.000

Świadczą one wymownie, że produkcja spółdzielcza rozwija się pomyślnie. Posiada ona przy tym silną tendencję do dalszego wzrostu. Z pośród licznych, wytwarzanych artykułów, na specjalną uwagę zasługują:

produkowane w Kielcach: mydła

i proszki do prania, mydła teletowe i kosmetyki, pasty do podłóg i obuwia, świece, gily do papierosów, buliony i inne artykuły zupne, ocet, musztarda, drożdże; we Włocławku: czekolady, cukierki, proszki i olejki do ciast, galaretki, budynie, marmelady, dżemy, pierniki, herbatniki, oraz kawa zbożowa;

w Sokołowie: maki i kasze;
w Gdyni: ryby wędzone, marynaty i konserwy rybne;
w Dwikożach (k. Sandomierza): konserwy ogórkowe i ekstrakty pomidorowe, różne przetwory owocowe i surówka owocowa (płynny owoc).

Zakłady wytwórcze w Dwikożach normalną pracę rozpoczęły dopiero w sezonie bieżącym, a nowocześnie urządzona drożdżownia ruszyła 12 b. m. Mieści się ona w osobnym budynku ośrodka wytwórczego „Społem” w Kielcach.

Również w ciągu najbliższych paru miesięcy znacznie funkcjonować, wykupiona z rąk niemieckiej rodziny G. Weese, wielka wytwórnia pierników, czekolady i cukrów, w Toruniu.

Cały szereg artykułów „Społem” już od dłuższego czasu spełnia, za równo w hurcie jak i detalu, rolę regulatora cen rynkowych, a nie rzadkie są wypadki, kiedy sama wiadomość o zamierzonej przez Związek produkcji, powoduje obniżkę cen. Podliczenie tych korzyści wykazuje, że oszczędności, osiągnięte pośrednio przez ogół konsumentów dzięki spółdzielczej produkcji, wynoszą rocznie po kilkanaście milionów złotych. Jest to najlepszy dowód, jak bardzo w naszych warunkach gospodarczych taka praca jest potrzebna.

Na zakończenie należy podkreślić, że równomiernie z rozwojem zakładów wytwórczych „Społem”,

po mimo postępującej mechanizacji, wzrasta liczba zatrudnionych pracowników fizycznych. I jeszcze jeden szczegół: Warunki pracy i płacy, urządzenia higieniczne i społeczne, jakimi mogą poszczycić się nasze zakłady spółdzielcze, świadczą aż nadto wymownie, że pracownik spółdzielczych fabryk, to nie wyzyskiwany „najmity”, lecz świadomy celu swej funkcji żołnierz spółdzielczej armii pracy.

BOHDAN BINDER

Wysiłki poszczególnych placówek

Coraz więcej spółdzielni spożywców zajmuje się produkcją w zakresie piekarnictwa, masarstwa, betoniarstwa itp. Z pośród blisko 2.000 spółdzielni, należących do Związku „Społem”, własne wytwórnice prowadzi około 300 spółdzielni. Wartość produkcji tych wytwórnicy wyniosła w roku ub. 14.698.000 zł., dając nadwyżkę w sumie zł. 456.000. W 1937 roku wartość produkcji osiągnęła 12.804.000 zł., a nadwyżka 246000 złotych.

Dzień Spółdzielczości

Obchód Dnia Spółdzielczości wyznaczony został w tym roku na 11 czerwca i odbędzie się pod hasłem: „SPÓLDZIELCZOŚĆ WZMAGA SIŁĘ GOSPODARCZĄ NAJSZER-SZYCH WARSZT W PAŃSTWA I OBRONNOŚCI PAŃSTWA”.

Centralny Komitet Dnia Spółdzielczości przygotował specjalny plakat propagandowy oraz odezwy do społeczeństwa i wydał spis materiałów do użytku Komitetów lokalnych w kraju.

Inauguracja prac było odbyła w dn. 15 bm., w lokalu Banku „Społem” zebranie przedstawicieli spółdzielni, oraz związków zawodowych, działających na terenie Warszawy. Wedle ustalonych przez zebranie projektów, urządzona zostanie w śródmieściu Warszawy akademii centralna, oraz kilkanaście obchodów dzielnicowych, jak na Żoliborzu, Mokotowie, Grochowie, Pradze i in.

W ramach obchodu przewidziana jest także kampania węgiel-nego pod gmach Szkoły Spółdzielczej na Żoliborzu.

Organizowanie podobnych komitetów sygnalizowane jest również z innych miast Polski. Akcją propagandy objęły sekcje prasowe przy centralnym i lokalnych Komitetach.

Wierzbnik, w maju 1939 r.

Działająca na terenie Wierzbnika i Starachowic Okręgowa Spółdzielnia Spożywców ukończyła swój 18-ty rok istnienia. Założona w r. 1921, posiadała wówczas 470 złotych własnego kapitału i prowadziła dwa skromne sklepy. Zgodnie z naczelnym hasłem spółdzielczym: „swoje sprawy brać w swoje ręce” spółdzielnia ta obejmuje coraz szersze kręgi działalności gospodarczej.

Na 31 grudnia 1938 r. liczyła ona 2.689 CZŁONKÓW, w czym robotnicy i urzędnicy tego ośrodka przemysłowego stanowili przeważającą cyfrę, bo 2.192 osób. Resztę stanowią rolnicy i inne zawody. Obecnie w służbie zaspakajania potrzeb swoich członków czynny jest 13 SKLEPÓW spożywczych, zaopatrzonych również w materiały tekstylne, naczynia i inne artykuły użyteczności gospodarczej.

Ponadto posiada spółdzielnia 2 sklepy z wyrębem mięsa i sprzedają wędlin, własną piekarnię, zlewnię mleka, własne składy opału i nafty, zaś dział rolniczy dostarcza członkom spółdzielni nawozów sztucznych i nasion.

Utargi spółdzielni za r. 1938

przekroczyły sumę 2 mil. zł, a wyliczone z górą 100 członków - gospodyń.

Zarówno dodatnie wyniki gospodarcze, jak i szeroko zakrojona akcja społeczno-wychowawcza wśród miejscowej ludności — są tymi czynnikami, które nietylko umożliwiły spółdzielni uzyskanie tak dodatnich wyników, ale również gwarantują one dalszy jej rozwój. Istniejących 13 komitetów sklepowych, przy współudziale przedstawicieli miejscowych organizacji społecznych oraz nauczycielstwa miejscowego — oto podstawy tej pracy. Żywa działalność rozwija ponadto Koło Ligi Kooperatystek, istniejące przy tej spółdzielni, a

Odbyto szereg zebrań i zgromadzeń publicznych, a w październiku ub. r. na konferencji wspólnej przedstawicieli związków zawodowych z zarządem spółdzielni, ustalono warunki współpracy dla pozyskania wszystkich członków tych związków dla ruchu spółdzielczego.

Przyjęte zostało hasło: „każdy członek związku zawodowego — członkiem spółdzielni spożywców!” O dodatnich wynikach tej akcji może świadczyć najlepiej fakt, iż już w r. 1938 przybyło spółdzielni 508 nowych członków. Stwierdza to dowodnie, że tam, gdzie spółdzielnia przejawia żywotność propagandową i gdzie w parze z tym idą pomyślnie wyniki gospodarcze, tam również i rozwój spółdzielczości jest bezwzględnie pewny.

Różne wiadomości

PRACE KSZTAŁCENIOWE

W ramach pracy kształceniowej, prowadzonej przez Związek „Społem” odbyło się w roku ubiegłym 296 kursów krótkoterminowych, w których wzięło udział 11.789 uczestników. W roku 1937 kursów było 242, a uczestników 9123. Ponadto w roku ubiegłym 6101 osób brało udział w konferencjach o charakterze przeszkolenia sawodowego, gdy w roku poprzednim uczestników tych konferencji było 4623. Łącznie akcja kursowa objęła w roku ubiegłym 1515 dni wykładowych. Frekwencja w porównaniu do roku

W SPRAWIE ZBYTU ZIÓŁ, JAGÓD I GRZYBÓW.

Z inicjatywy i w porozumieniu z Związkiem Spółdz. Roln. i Zar. o Gosp. Polski Komitet Zielarski zorganizował w dn. 25 kwietnia r. b. konferencję, poświęconą sprawie zbytu ziół, jagód i grzybów.

W wyniku przeprowadzonej dyskusji zebrani zgodnie stwierdzili, że jedynym ratunkiem może być odnowienie organizacji zbytu przez stworzenie zbiornic lokalnych i okręgowych (np. powiatowych) oraz spółdzielni w zasęgu wojewódzkim i spółdzielni centrali handlowej, która uregulowała obrót wewnętrzy tych artykułów i organizowała eksport.

CZY TWORZYĆ GORZELNIE SPÓLDZIELCZE?

Zdając sobie sprawę z ważnością roli przetwórstwa ziemniaczanego dla drobnego gospodarstwa rolnego, po naradzie w Zw. Spółdzielni Roln. i Zar.-Gosp., postanowiono przy zachowaniu jaknajdalej idących ostrożności i przeczności, zajmować się tworzeniem gorzelnii spółdzielczych przede wszystkim tam, gdzie cena, którą będzie wypłacała gorzelnia za ziemniaki, okaże się wyższą od ceny otrzymywanej przez drobnych rolników za ziemniaki, zużywane w inny sposób.

PROGRAM KURSÓW WAKACYJNYCH.

Wyszedł z druku efektywnie wydany program Spółdzielczych Kursów Wakacyjnych, organizowanych przez Związek Spółdzielni Spożywców „Społem”. Stowarzyszenia i organizacje, które dotąd nie otrzymały tego programu, zechcą zgłosić swe adresy do: „Społem”, Warszawa, Grażyny 13.

LICEUM SPÓLDZIELCZE.

Liceum Spółdzielcze uruchomione będzie w r. 1939-40 w Warszawie, obok prowadzonego już gimnazjum i szkoły spółdzielczej.

Praca zastępcza kobiet

Akcję przysposobienia kobiet do pracy zastępczej w spółdzielniach spożywców postanowili przeprowadzić Związek „Społem” wspólnie z Ligą Kooperatystek. Organizowane będą trzy rodzaje kursów:

- I. dla kandydatek na sklepowe;
- II. dla kandydatek na stanowiska członkiń zarządu (władz) spółdzielni.

Przewidziane jest zorganizowanie w każdym okręgu 1—3 kursów. Każdy kurs trwać będzie 42 godziny (7 dni), według programu opracowanego przez Centralę. Ponadto program akcji przysposobie-

nia obejmuje konieczność odbycia 3-tygodniowej praktyki w spółdzielni. Absolwenci kursów składają deklarację, że pracę, otrzymaną zastępczo w spółdzielni, opuszczą po powrocie osoby, którą zastępowały w czasie ćwiczeń wojskowych, względnie w czasie wojny.

Zadaniem kursu III rodzaju będzie przygotowanie z pośród kobiet-spółdzielczyń zastępczych sił lustratorskich, do pracy w Związku „Społem”. Warunki tego trzeciego kursu zostaną osobno ogłoszone.

Jeszcze są wolne miejsca na kursie dla młodzieży!

W dniach od 1 do 10 czerwca r. b. we wsi Ustronie pod Łodzią w spółdzielczych zabudowaniach letniskowych, w ładnej okolicy, wśród lasów, odbędzie się 10-dniowy koedukacyjny kurs spółdzielczy dla młodzieży robotniczej od lat 18 do 30.

W programie przewidziane są wykłady o ideologii, organizacji i administracji, a także podstawy rachunkowości spółdzielni spożywców. Uczestnicy kursu zapoznają się z 90-sklepową spółdzielnią spożywców w Łodzi oraz z łódzkim oddziałem i agenturą wólkieniczą „Społem” w tym mieście.

Całkowita opłata za mieszkanie, wyżywienie, wycieczki wynosi 25

złoty od osoby. Przy przejeździe na kurs przysługują uczestnikom 50 proc. niżki kolejowej w obie strony.

Chcący wziąć udział w tym kursie mogą sami, lub przez swoje organizacje zwracać się o pomoc finansową do miejscowych spółdzielni spożywców lub Rad Okręgowych „Społem”. Także Fundusz Kształcenia im. R. Mielezarskiego przy Związku „Społem” udziela bezprocentowych pożyczek za gwarancją organizacji.

Zgłoszenia na kurs należy kierować pod adresem: „Społem” Związek Spółdzielni Spożywców R. P. w Warszawie, ul. Grażyny nr. 13.

PLASZCZE nieprzemakalne „York” męskie i damskie hurt-detal Jerozolimska 33 róg Marszałkowskiej, gdzie „Orbis” w podwórzu

Generał republiki

Wspomnienie o gen. Groenerze

O zmarłym przed kilkunastu dniami gen. niemieckim Groenerze zamieścił „N. Vorwärts” obszernie wspomnienie pośmiertne, z którego cytujemy dwa ustępy, mające wartość dokumentów historycznych.

„Historia — pisze „N. Vorwärts” — bardzo dużo się już nim zajmowała i będzie musiała jeszcze więcej się nim zająć. Mało jest osób, które by były tak zwalczane jak on. Dla monarchistów był on tym generałem, który cesarza zdradził; dla komunistów był — huncwotem — Groenerem, dla hitlerowców był to przez kilka lat najbardziej znienawidzony generał, oraz człowiek, którego najbardziej się obawiali. Wreszcie pewni radykalni antymilitaryści widzieli w nim złego ducha republiki i ekspozycja tych sił wojskowych, które podmiowały demokrację i uczyniły ją dojrzałą do upadku.

Co jest prawdą?

Jako generał był Groener osobliwym zjawiskiem. Nie Prusak, lecz Szwab. Nie arystokrata, lecz mieszczanin, syn nie rodziny oficerskiej, lecz prostego rachmistrza wojskowego (Zahmeister) w Ludwigsburgu w Wirtembergii.”

Dalej czytamy: żądali Hindenburg i Ludendorff „Dnia 29 września (1918 r.), za-

natychniastowego nawiązania rokowań w sprawie zawieszenia broni. Dnia 3 października uzasadniło to żądanie nie jakimś uderzeniem sztyletem w plecy — ta legenda zrodziła się znacznie później — lecz załamaniem się frontu macedońskiego, własnymi stratami, nowymi rezerwami przeciwnika. Według ludzkich obliczeń nie było już żadnych widoków na narzucenie wrogom pokoju. W tych warunkach jest nakazane przewrócić walkę, by narodowi niemieckiemu i jego sojusznikom zaoszczędzić niepotrzebnych ofiar.

Nie było rzeczą przypadku, że po haniebnym upadku Ludendorffa zastąpił go Groener. Wiatr wiał od południowo-zachodniej, liberalnej strony Niemiec. Książę Max został kanclerzem Rzeszy. Erzberger, Payer, Ebert stali się kierowniczymi mężami większości w Reichstagu, którzy od lata 1917 byli w stanie wojny z dowództwem armii. Nowy generałny kwartiermistrz armii różnił się od kierowniczych osobistości politycznych tylko swoim zawodem, nie zaś pochodzeniem i światopoglądem.

Działo się to w pierwszych dniach listopada, gdy nowy kwartiermistrz generalny zabrał głos wśród ogólnego napięcia uwagi na posiedzeniu gabinetu. Mówiono o abdykacji Wilhelma II i o tym,

co miało nastąpić. „Tak, moi panowie — wywodził Groener szwabskim dialektem — rzecz tak się ma. Cesarz to wcale jeszcze nie Najgorsze. Postarzał się i czegoś się nauczył. Ale ten następca tron! Ten nie starzeje się, niczego się nie doucza i stale pozostaje łalusiem”.

W parę dni potem w Spa Hindenburg płacze. Groener oświadcza cesarzowi, że armia w najlepszym porządku wróci do Niemiec, ale już nie pod jego — cesarza — dowództwem. Wilhelm II bez kłopotów emigruje do Holandii. Hindenburg i Groener odprowadzają armię do domu.

Dalej opisuje „N. Vorwärts” walki, jakie toczyły się pomiędzy paramilitarnymi organizacjami Hitlera, t. j. SA i SS a Reichswehry.

Reichswehra w walce tej poniosła klęskę. Hindenburg i Schleicher w dużym stopniu przyczynili się do przegranej Reichswehry i do zwycięstwa prywatnych armii Hitlera.

Gdy Groener dnia 9 kwietnia 1932 r. uzasadniał w Reichstagu rozwiązanie organizacji S. A., był to już schorzały człowiek, którego dezercja Schleichera, milowanego jak syna, do reszty dobiła.

Hitlerowcy w Reichstagu mieli by respekt przed pięścią, ale przed

schorzałym człowiekiem nie cofnęli się. Mowę jego wysłuchano i wyszydono.

Wycofał się z życia politycznego i zamieszkał ze swoją młodą żoną i dzieckiem w siromym mieszkaniu w Steglitz.

Gdy po zamianowaniu Hitlera kanclerzem pewien socjaldemokrata niemiecki zjawił się u Groenera, prosząc go, by poszedł do Hindenburga i otworzył mu oczy na to, co on tą nominacją narobił, Groener odparł: „Do starego więcej nigdy nie pójdę, nie mogę znieść tyle niewiemości”.

Groener nie pogodził się nigdy z hitleryzmem i — rzecz dziwna — hitlerowcy zostawili go w spokoju, a przynajmniej nie nie słyszał było, by go szykanowali. Może wiedzieli, że to twardy człowiek, który nie da się ugnieść na ciasto, jak Hindenburg, ani nie potrafił mienić się wszystkimi barwami, jak Schleicher.

Pod generalskim mundurem biło w nim uczucie serca obywatelskie. Odpowiadał on bardziej republiki, niż cesarstwu i sam to do skonale czuł. Może nie był to republikański generał w politycznym znaczeniu tego wyrazu, ale był to prawdziwy generał republiki.

Gdyby Groener w 1932 r. był zdrowszy i o kilka lat młodszy, nad światem nie wisiłaby dziś groza katastrofy wojennej.

Jeśli dbasz o zdrowie

NIE POZWÓL, ABY DAWANO CI INNE, LECCY TYLKO

VENA-LUX GUM?

WYKONANE W WYKONANIE WYKONANIE WYKONANIE

SZCZYT JAKOŚCI I WYKONANIE WYKONANIE

„Narodowa“ Hiszpania

Ważny problem

A więc gen. Franco, przy pomocy faszystów włoskich i niemieckich, zwyciężył w Hiszpanii. Może lepiej: faszysty włoscy i niemieccy zwyciężyli w Hiszpanii, przy pomocy gen. Franco. Tak lub inaczej — zwyciężył faszyzm. Jeszcze raz — bo prób było dużo! — biedny lud hiszpański nie potrafił złamać pęt feudalizmu. Tego feudalizmu, który był i jest przekleństwem Hiszpanii, jako państwa i narodu; tego feudalizmu (panowania szlachty, pozostałości pańszczyzniane i t. d.), który doprowadził Hiszpanię do degradingo-lady (upadku) w ostatnich stuleciach, a zwłaszcza dziesięcioleciach. Co było przyczyną? słabość burżuazji? słabość proletariatu? Nie możemy teraz nad tym się zastanawiać.

Tak czy inaczej obecnie faszyzm zwycięski weźmie pod ochronę feudalne przywilegi hiszpańskie i wpływy ziemian-skie. Czy to sukces Hiszpanii, jako państwa? Bynajmniej, to sukces pewnej klasy. Ale nazywa się to zwycięstwem „narodowym“...

Nas atoli interesują przede wszystkim konsekwencje międzynarodowe.

Nasi polscy „narodowcy“ różnych odcieni zapewniali, że republikanie, rządowcy — to „bol-szewicy“ i „żydzi“, w najlepszym razie „masoni“; i że w interesach Polski (!!) leży zwycięstwo gen. Franco. Teraz wiadać jak na dłoni całe to fatalne nakłamanie! Zwycięstwo repu-

blikanów dało by Francji sojusznika, a wzmocnienie Francji jest interesem Polski. Im silniej jest Francja w ogóle; im mocniejsza jest na morzu Śródziemnym w szczególności; im mniej się troszczy o swoją granicę w Pirenejach, — tym łatwiej i chętniej może działać w Europie środkowej i na Wschodzie Europy. A dla Polski jest to rzecz bardzo ważna!

A jak jest dziś? Dziś południowa granica (w Pirenejach) Francji nie jest pewna; w Maroku hiszpańskim (i francuskim!) trwają intrygi włoskie i niemieckie. Czy dla Francji to pożyteczne? Czy dla Polski to potrzebne?

Rozumie to dobrze taki pracownik (i nacjonalista) francuski, jak Kerillis. W swej ciekawej książce „Czy pozwolimy na rozczłonkowanie Francji?“ piętnuje obóz nacjonalistów francuskich za zdradę interesów francuskich pod wpływem interesu klasowego i wyraża obawę, że Hiszpania w rękach Franco stanie się dla Francji niebezpieczną. Kerillis coppers-da dowodzi, że Francja od początku powinna była stanąć przy Franco, a wówczas Franco może stał by się narzędziem

Francji i Anglii... Ale obecnie? Obecnie Franco staje się narzędziem państw faszystowskich. I koniec walk domowych staje się dla nas, Francuzów — pisze Kerillis — „porażką“. I oto — po zwycięstwie faszystów — pozycja Francji staje się groźną („terrifianta“, str. 198). Jest prawdą, — kończy Kerillis, że Włosi swym zachowaniem (Niemcy też) podrażnili uczucia dumy hiszpańskiej i spowodowali rozgoryczenie w Hiszpanii. Ale nie mniej przeto Włosi będą próbowali dalej działać w Hiszpanii. Może poprzez Maroko hiszpańskie Mussolini (i Niemcy) rozpocznie intrygi przeciwko Maroku francuskiemu?...

Kerillis jest przenikliwy... Istotnie Maroko stoi na pierwszym miejscu. W hiszpańskim Maroku gospodarzą Niemcy. Obje-ktywny hiszpański korespondent „Kurier Warszawski“, który niedawno opisywał formalną „okupację“ Hiszpanii przez wojska włoskie i niemieckie, obecnie pisze szeroko o kno-waniach niemieckich w hiszpańskim Maroku:

„Dowiedzieliśmy się naprzód o fortyfikacjach pod Ceuta, Larache i jeszcze w dwu innych punktach hiszpańskiej strefy, wzno-

szonych przez niemieckich specjalistów. Słyszałyśmy następnie o zmontowaniu baterii ciężkich dział Kruppa pod Ceuta, przy czym oczywiście zajmowali się tym znowu Niemcy. Dowiedzieliśmy się niebawem o niemieckich samolotach w Maroku i o napływie coraz to nowych kadry niemieckich „specjalistów“, „techników“, „doradców“ i jak tam się oni jeszcze nazywają, a wiadomo nam było już przed tym, że cenne kopalnie marokańskie są już od dawna w rękach niemieckich.“

I tak dalej. A z Maroka hiszpańskiego Niemcy działają na terenie Maroka francuskiego.

Obecnie niektórzy optymiści polscy pocieszają swych czytelników, że Włosi wkrótce usuną się z Hiszpanii; że Franco poszukuje pieniędzy (w Anglii) i będzie zmuszony liczyć się z polityką angielską i t. p. W ten właśnie optymistyczny ton uderza p. „i. b.“ w piątkowym numerze „Kuriera Porannego“. P. „i. b.“ pisze:

„Na tym tle sprawy hiszpańskiej duże wrażenie i zainteresowanie wywołała zamierzona podróż b. premiera belgijskiego van Zeelanda do Hiszpanii, który jako reprezentant kapitałów angiel-

sko - holendersko - francuskich ma za zadanie zbadać możliwości nawiązania współpracy gospodarczej z Hiszpanią.“

A potem — optymistycznie dodaje p. „i. b.“ — rozpoczęła się współpraca polityczna. Ale sam ostrożnie pisze, że rozgrywka dyplomatyczna jeszcze trwa. „Kto zwycięży — niewiadomo“, — powiada.

Tak, wyobraź sobie, że Mussolini w swej polityce śródziemnomorskiej łatwo zrezygnuje z atutu hiszpańskiego; że Niemcy zrezygnują z zdobyczy gospodarczych i ze strategicznego wygrwania Hiszpanii przeciw Francji, — trudno. Na razie okupacja trwa!

Niedawno „Wiadomości Literackie“ umieściły bardzo ciekawą paryską korespondencję „Politica“ o problemie hiszpańskim. Podkreśla właśnie niebezpieczeństwo skoncentrowanej ofensywy faszyzmu, — także od strony hiszpańskiej. Pisze np. —

„Sprawozdawca wojskowy „Temesa“, jeden z najlepszych w Europie pisarzy wojskowych, kpt Hart, powiedział w książce swojej „Europe in Arms“: „Jeżeli Hiszpania stanie się potęgą wojskową związaną z państwami fasz-

stowskimi, zmieni się ona w groźbę dla francuskich linii komunikacyjnych z posiadłościami afrykańskimi i dla brytyjskiej siły morskiej w zachodniej połaci morza Śródziemnego. Trudno marzyć o utrzymaniu podstawy morskiej w Gibraltarze, jeżeli na lądzie hiszpańskim zaczajona będzie wroga siła powietrzna...“

Kampania hiszpańska nie jest skończona. Posilki włoskie nie odplynęły do Włoch, „Technicy“ nie młeczy nie odjechali do Hamburga. Hiszpania jest dalej groźbą dla Francji i Anglii.“

Będziemy śledzili dalej rozwój tego ważnego problemu. „Faszyntern“ w swej wielkiej rozprawce usiłuje wykorzystać Hiszpanię do walki o — 1) Gibraltar; 2) o francuskie posiadłości w Afryce; 3) o linie komunikacyjne na morzu Śródziemnym; 4) o bogactwa naturalne Hiszpanii; 5) o osłabienie Francji (w Pirenejach) i t. d. Wszystko to ma znaczenie dla Polski.

Gdyby jednak Franco nie poszedł ślepo za Mussolinim i Hitlerem, to i w tym wypadku istnieje pewna przegrana państw demokratycznych: bo ludowa Hiszpania byłaby sojusznikiem wojennym Francji, a faszystowska Hiszpania w naj lepszym razie będzie chwiejną, lub neutralną. Solidarność faszystowska obowiązuje.

Karta hiszpańska gra nie ma rolę w wielkich rozgrywkach europejskich.

K. CZAPINSKI.

Tabela wygranych

10 dzień ciągnięcia 44 Loterii Klasowej

I i II ciągnięcie GŁÓWNE WYGRANE.

25.000 na numer 58565.
15.000 zł. na numery: 91678 131996
10.000 zł. na numery: 20064 72946
5.000 zł. na numery: 17023 68444
1237 96225.
2.500 zł. na numery: 15257 23587
8721 33838 124987 132664 148917 20596.
1.000 zł. na numery: 3527 8768
8908 18920 21231 107115.
1.000 zł. na numery: 6693 7037
2532 24077 26484 40201 41420 41449
2687 41273 46527 46679 79154 86138
982 96046 104429 107944 115429
22981 125883 131989 133329 145470
15550 148330 152901 156139 158329
16162.

PO 250 ZŁOTYCH.

234 717 45 842 48 915 1074 103 41
8 284 381 456 577 723 801 60 910 26
5 2045 70 170 217 324 516 43 707 55
14 901 26 3104 91 257 624 97 806 913
11 463 81 115 16 51 62 237 86 400
1 552 731 92 814 79 5141 286 415
130 765 803 6147 456 558 82 787 89
100 7039 100 582 636 776 79 819 934
130 89 325 474 576 611 89 782 818
195 9214 76 402 57 530 70 640 53
126 814 23 49 10072 97 326 453 872
109 11066 94 150 80 229 45 71 90 447
11 619 756 885 12080 232 43 72 407
102 13170 439 53 74 602 736 814 43
109 14009 50 93 266 371 444 566 664
105 15074 99 436 504 22 659 816 986
10500 119 330 444 506 27 767863 93
1062 170 88 98 206 22 32 81 331 77
108 355 945 18013 246 322 53 474 519
104 740 43 887 980 83 88 19367 512
104 97 857 20062 98 190 263 322 55
109 559 66 635 68 723 34 956 21072
103 126 510 666 88 711 47 83 87 96
109 22119 228 455 87 554 35 820 58
106 201 302 61 541 609 23 770 805
107 24131 401 30 657 76 85 812 23
10 925
20204 73 102 41 205 14 63 529 717
10 40 87 941 72 90 26129 462 521
10 80 762 77 874 907 903 93 27096
104 215 402 515 881 909 28097 363
109 97 515 668 90 841 88 928 69
100 31 39 47 159 61 205 73 360 78
109 413 51 643 736 809 30014 20 120
104 454 559 664 773 932 31043 241 91
100 410 52 609 34 50 725 856 967
1072 562 74 95 844 97 993 33039
109 115 20 380 55 517 39 619 785 956
101 61 34056 164 487 518 742 963
104 758 808 24 29 54 37200 82 348
107 724 872 38010 61 118 235 456 68
109 696 632 749 807 39114 241 65 77
109 379 490 549 652 811 25 35 974
110 289 400 22 502 49 717 838
1016 353 654 754 900 19 62 42206
107 17 62 601 783 99 840 43015 178
103 358 403 60 531 94 628 49 738 89
104 40 920 44109 66 211 90 305 33
109 750 45883 430 526 92 629 30 83
109 012 46002 17 264 70 40837 46 511
104 718 43 824 47015 321 437 50 600
109 49 48365 478 506 89 731 80 800
107 74 49127 33 267 357 427 560 641
109 968 50065 383 438 88 571 76 615
103 831 89 51082 261 79 395 670 824
100 65 52165 76 283 320 438 547 80
101 844 96 53549 616 42 84 54269
107 71 727 68 875 55528 69 93 691
109 68335 453 525 81 730 43 806 20
103 81 959 57016 272 612 24 69 744
104 58012 85 94 104 88 272 491 620
107 67 749 56 82 933 59097 197 696
100 44 280 332 46 50 616 701 75 69
103 903 61056 471 529 50 79 661 729
103 62079 82 181 355 536 656 725
101 801 13 37 92 982 63069 99 111 25

173 210 397 588 772 964 142050 87
161 222 52 54 323 55 770 980 143011
126 266 748 818 988 144005 38 197
200 23 81 387 415 49 59 61 538 622
872 973 145052 438 75 527 886 146135
219 75 371 85 430 61 78 601 41 42
744 804 22 927 147064 140 62 211 34

57 4169 98 550 543 64 492 638 85
6056 74 133 337 51 822 71 930 7083
173 210 39 356 99 400 06 23 590 640
44 837 8411 521 654 9105 483 529 681
955 71 10249 539 97 710 14 59 871
11043 264 374 444 97 801 12101 247
315 462 515 687 13066 464 892 14084

Złota seria wygranych
50.000 zł. na Nr. 93032
25.000 zł. na Nr. 78482
20.000 zł. na Nr. 56055
20.000 zł. na Nr. 108569
15.000 zł. na Nr. 153757

10.000 zł. na Nr. 72298
10.000 zł. na Nr. 76813
10.000 zł. na Nr. 84828
10.000 zł. na Nr. 122498
10.000 zł. na Nr. 123905
10.000 zł. na Nr. 155253

państwo już w dotychczasowym ciągnięciu 4-ej Klasy na losy zakupione w niezmiennie szczególnej Kolekturze

„Nadzieja“

WARSZAWA
MARSZAŁKOWSKA 117
MIODOWA 7
LWÓW
LEGIONÓW 11

Nadzieja nigdy nie zawodzi!

39 323 58 646 53 801 77 930 31 32 33
41 148007 31 154 201 13 355 461 500
706 809 18 47 149098 227 58 62 78
616 78 781 888 914.

150040 122 305 766 151032 386 491
547 79 741 816 25 76 914 152190 239
384 99 491 542 760 976 158111 35 378
433 614 60 846 993 154018 163 76 81
217 64 507 59 75 94 685 706 885 961
155098 158 307 422 34 44 47 562 89
732 87 838 978 156209 501 29 623 70
838 157072 172 211 33 51 52 318 552
634 725 30 97 158046 54 83 87 228
29*318 93 510 650 781 839 948 93
159028 50 64 211 344 63 610 57 796
810 17 34 160061 113 215 89 371 94
850 54 161025 91 131 251 392 587 721
54 86 815 924 162053 78 137 48 70
307 465 504 631 40 62 81 707 919
163234 74 99 382 585 602 8 24 749
64 311 20 29 87 915 164021 65 66 230
322 416 68 547 669 86 892 96 916 61.

III ciągnięcie PO 250 ZŁOTYCH.

37 262 376 522 80 790 1022 114 46
79 224 614 55 705 47 51 97 2007 216
431 41 526 69 903 3096 211 443 862

WIELKIE WYGRANE

padają stale w szczególnej kolekturze

KAFKALA

Katowice, Dyrekcyjna 2.
LOSY DO IV-ej KLASY SĄ JESZCZE DO NABYCIA

88 401 56 57 723 875 915 50 63 62255
675 63162 454 574 92 853 64008 16
293 318 567 879 66406 638 706 37
42 67193 240 736 825 63191 280 541
69158 520 743 48 70029 131 422 99
629 96 854 66 921 71260 691 793 811
72038 227 746 73150 62 853 487 593
743 74054 71 143 242 402 527 33 40
617 832 59 64

75266 543 76211 18 602 838 89 906
83 77205 489 956 78052 200 18 855
79167 469 783 816 91 906 80048 132
89 863 598 936 81149 85 220 630 642
93 919 82525 763 83105 56 220 79
609 912 84135 238 553 680 985 85086
153 229 429 895 995 86763 997 87330
621 716 900 88098 654 883 983 89206
360 496 636 912 51 90175 309 507
657 91275 359 92 453 629 818 92157
272 588 94 684 865 94 93021 56 242
59 496 530 33 698 861 72 94326 689
846 95023 84 96362 97 414 44 501 684
710 84 838 964 97051 268 96781 85
861 86 98139 44 78 204 89 559 993
99104 379 664 680 894 997

100252 308 639 856 98 101192 204
401 854 937 80 102032 150 94 310 739
103017 61 65 187 280 348 963 104085
97 674 810 80 985 105385 651 84 748
66 847 100666 68 174 590 645 990
107037 3 274 398 722 108185 332
931 37 109243 499 625 110307 51 604
760 111114 310 17 58 556 749 885 917
112250 410 42 578 761 997 113219 345
114232 691 737 905 115622 730 33
925 49 115225 359 551 610 859 954
117064 258 321 33 587 809 118471 722
27 932 119155 99 262 468 519 702 73
120490 563 730 91 957 121063 166 460
570 773 966 122480 85 555 652 750
801 989 123282 377 834 124183 269
492 529 62 912 125053 390 497 585
614 850 66 973 126342 411 710 127023
242 576 698 704 128343 70 870 129018
328 653 759.

130440 89 638 839 917 131074 384
452 533 781 132069 117 31 44 78 299
425 565 659 734 824 959 133028 322
965 134084 693 755 851 74 135144
310 949 136018 267 86 302 432 617
676 711 903 137022 230 386 875 906
138107 42 47 518 800 95 139028 183
447 140058 159 460 741 837 945
141009 478 920 89 142906 143149 211
795 811 66 903 144410 24 580 145414
42 541 703 807 147270 663 148022 51
272 427 624 85 779 887 970 149290
515 604 12 65 150159 344 920 151172
249 328 34 445 677 980 152118 315
428 31 842 62 153281 595 905 77
154758 921 155106 499 759 811 156112
429 664 798 969 157094 127 442 502
641 518 70 158011 24 223 68 303 23
73 599 702 399 159334 61 64 951
160067 306 45 510 86 98 855 927 79
161078 200 882 902 162006 697 839
60 163122 66 251 537 862 950 164076
956 165983.

IV ciągnięcie GŁÓWNE WYGRANE.

25.000 zł. na numery: 53785 114004
20.000 zł. na numer 24486.
10.000 zł. na numer 42319.
5.000 zł. na numery: 41169 51948
53280 67593 67596 119194.

2.500 zł. na numery: 8127 14186
16622 52188 73875 100224 109407
114182 119360 141842 157076.
2.000 zł. na numery: 10066 22904
23241 26081 25753 26780 30575 64326
55103 61496 75907 79304 36724 89909
117452 119407 126000 128712 132816
134917 140090 145544.

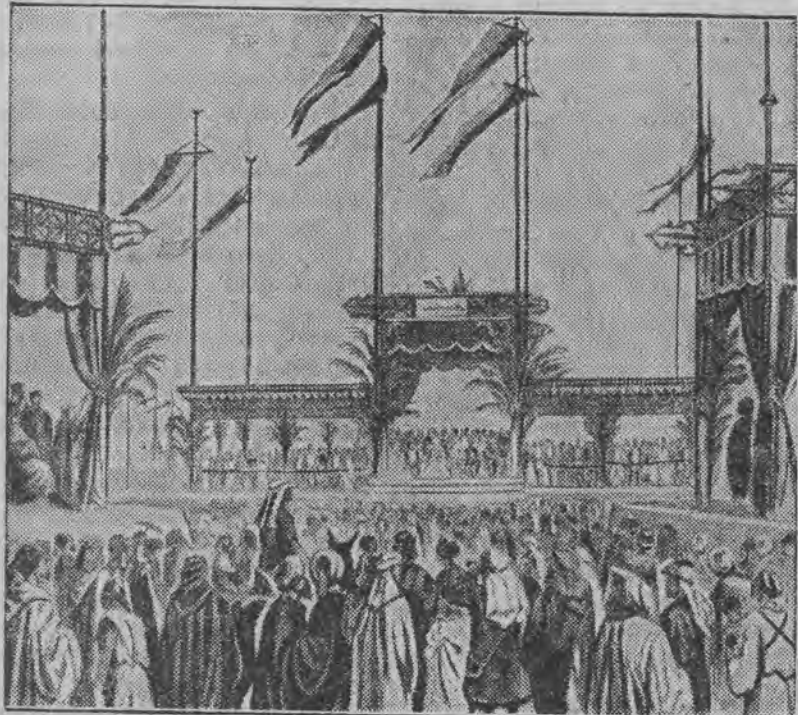
PO 250 ZŁOTYCH.

140 51 215 357 413 35 533 636 707
865 945 1247 495 2145 308 3062 182
470 561 64 651 711 43 940 35 4294
728 857 5259 341 83 417 22 906 844
6048 525 73 681 794 849 7327 807 39

Punkty newralgiczne Europy i Afryki

Kanał Sueski

UROCZYSTE OTWARCIE KANAŁU SUESKIEGO W R. 1869.

Ile razy Bliski Wschód staje się terenem jakichkolwiek wydarzeń politycznych zainteresowanie całego świata kieruje się w stronę kanału Sueskiego i wiele się mówi o historii i rozwoju tej ważnej arterii morskiej oraz o jej znaczeniu dla mocarstw europejskich, a w szczególności dla Wielkiej Brytanii.

Łość tonażu brytyjskiego, przechodząca przez kanał jest tak wielka, iż wiele osób mylnie sądzi, że kanał należy do Imperium Brytyjskiego. Tak jednak nie jest.

HISTORIA KANAŁU SUESKIEGO

Płytka kanał nawigacyjny dostępny dla małych statków istniał już w czasach starożytnego Egiptu, lecz w czasach późniejszych uległ zaniedbaniu i nie był używany. Pierwszą koncepcję wybudowania nowego kanału

POWZIAŁ NAPOLEON

i to w celach strategicznych, skierowanych przeciw Anglii. Ostatecznie jednak projekt jako niepraktyczny został zaniechany. Odżył jednak ponownie w umyśle

GENIALNEGO FRANCUZA LESSEPSA.

W roku 1854 zostały wykonane plany, a następnie dzięki nie zwykłej energii Lessepsa, który uzyskał pozwolenie Kedywa Egiptu, przystąpiono do pracy i w r. 1869 kanał został wykończony. Ogólny koszt budowy wyniósł 20 milionów funt. angielskich. Francuzi mężowie stanu byli zasadniczo

PRZECIWNICY BUDOWIE KANAŁU,

sprzeciwiali się również inwestycji kapitałowej angielskich, uważając, że będzie to przedsięwzięcie deficytowe. W ten sposób kanał został wybudowany ZA PIENIĄDZE FRANCUSKIE I EGIPSKIE

przyczyn Francuzi mieli więcej

LESSEPS TWÓRCA KANAŁU SUESKIEGO.

udziałów, aby zapewnić sobie przewagę w zarządzie. Po pewnym czasie okazało się, wbrew przewidywaniom angielskim, że kanał stał się przedsięwzięciem dochodowym, to też, gdy w r. 1875 Kedyw Egiptu, potrzebując pieniędzy, zaproponował sprzedaż swoich udziałów, RZĄD BRYTYJSKI ZAKUPIŁ AKCJE ZA 4.000.000 F. SZT.

Z czasem więc francuskie towarzystwo przekształciło się W TOWARZYSTWO MIĘDZY NARODOWE,

przyczyn w zarządzie złożonym z 32 osób, zasiadało: 19 Francuzów, 10 Anglików, 2 Egipcjan i 1 Holender.

Jak już zaznaczyliśmy, pierwsze miejsce zajmuje

TONAŻ BRYTYJSKI

I tak w roku 1937 przez kanał Sueski przepłynęło 50.747.183 ton, przyczyn 25.809.948 ton przypadło na statki brytyjskie, 8.461.490 na statki włoskie, 4.636.64 na statki niemieckie, dalsze miejsca zajmuje tonaż holenderski i francuski. Z linii okrętowych największy tonaż miały statki należące do „British Tanker Co.“, wiozące ropę z Iraku, następnie linie, utrzymujące ruch pasażerski z Indiami, Australią i Dalekim Wschodem.

Opłaty za przejście wszelkich kanałów są

BARDZO WYSOKIE

i Suez nie stanowi pod tym względem wyjątku. Najwyższe opłaty są wymierzone od statków pasażerskich, i tak np.

WIELKI PAROWIEC ZA JEDNO PRZEJŚCIE PŁACI 260.000 złotych (10.000 funtów).

Te wysokie opłaty wywoływały niejednokrotnie zrozumiałe sprzeciwy, to też od r. 1935 opłaty zostały obniżone o 23%. Ciekawym będzie nadmienić, że akcje zakupione przez rząd brytyjski za 4 miliony funtów, obecnie po upływie 63 lat przed stawiają wartość

PRZESZŁO CZTERDZIEŚCI MILIONÓW FUNTÓW

(1 miliard i 50 milionów zł.) Nie ulega wątpliwości, że obecnie kanał Sueski jako jedna z głównych arterii w systemie szlaków handlowych Wielkiej Brytanii ma dla Imperium Brytyjskiego wielkie znaczenie. Sto sownie do umowy międzynarodowej kanał

„WINIEN BYĆ ZAWSZE WOLNY I OTWARTY DLA KAŻDEGO STATKU HANDLOWEGO LUB OKRETU WOJENNEGO BEZ RÓŻNICY BANDERY I TO ZARÓWNO W CZASIE WOJNY JAK I POKOJU”.

Wielka Brytania stoi na straży, aby ta umowa międzynarodowa była wykonywana i honorowana w całej swej rozciągłości.

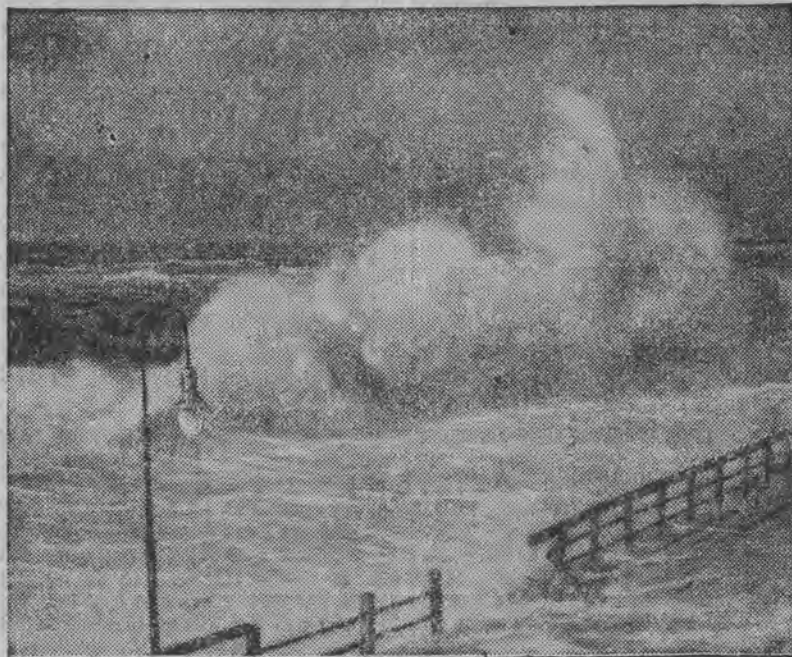
Kanał la Manche

Tunel podmorski ma połączyć Francję i Anglię

Historia tunelu pod kanałem la Manche przypomina historię o węży morskim: od 50-ciu lat co pewien czas wypływa na powierzchnię, burzy opinię publiczną, polityków, prasę — poczym znika w sposób tajemniczy, aby po kilku latach znów odżyć.

Zdaje się, że tym razem tunel podmorski ma niejakie szanse urzeczywistnienia się. Do parla-

racji projektu. W 1930-ym roku podczas głosowania w Izbie Gmin brakło tylko 7-miu głosów, aby przegłosować projekt tunelu, zwał czał go zaś rząd z Mac Donaldem na czele. Wreszcie w maju 1938 Neville Chamberlain, w odpowiedzi na interpelację w sprawie tunelu deputowanego Day'a, liberała, oświadczył: „Nie widzę istotnej potrzeby otwarcia

KANAŁ LA MANCHE Z BRZEGÓW ANGIELSKICH.

mentu francuskiego wpłynęł niedawno projekt rezolucji zredagowanej przez posła M. Bouchera: „Izba Deputowanych nawołuje rząd do podjęcia wspólnie z rządem brytyjskim kroków, zmierzających do budowy tunelu podmorskiego łączącego oba kraje”.

We Francji idea tunelu podmorskiego nie ma przeciwników, miała ich natomiast zawsze w Anglii. Obrażała koncepcję wyspiarską Anglików, niepokoiła ich. Dzisiaj sytuacja zmieniła się o tyle, że Anglia nie czuje się już wyspą „dzięki” rozwojowi lotnictwa. Stąd słabszy opór wobec projektu budowy, o którym w 1918-ym roku mówił Foch, iż „gdyby istniał w 1914-ym roku nie byłoby wojny”.

Dziwne są koleje losu, jakim podlegał projekt tunelu w Anglii. W 1919-ym roku w Izbie Gmin za projektem wypowiedziało się 345 posłów; labourzyści popierali go, konserwatyści — zwalczali. W 1922-ym roku nastąpiła zmiana frontu: labourzyści przeszli do opozycji, konserwatyści bronili go

dyskusji nad tą kwestią”.

Obecnie, po doświadczeniach monachijskich, korzyści istnienia tunelu pod La Manche'em zdają się przeważać w opinii Anglików tradycyjne zastrzeżenie i wstręty. Angielskie towarzystwo budowy tunelu „Channel Tunnel Co” opracowało nowy projekt budowy tunelu dla ruchu pojazdów mechanicznych; tunel przebiegałoby na głębokości ok. 100 metrów pod powierzchnią morza, rozpoczynalby się po stronie francuskiej pod Calais, a wybiegałby na brzeg angielski pod Folkestone.

Wartość militarna tunelu jest oczywista, rzucająca się w oczy, choć jednocześnie nie da się zaprzeczyć, iż tunel ten mógłby być obiektem różnych zamachów, choć by tego typu, co zamachy irlandzkiej I. R. A. Tu tkwi niewątpliwie słaba strona imprezy. Zresztą — budowa tunelu w najlepszych warunkach trwać musi dwa lata, aczkolwiek technicznie i finansowo nie nastęrcza żadnych trudności.

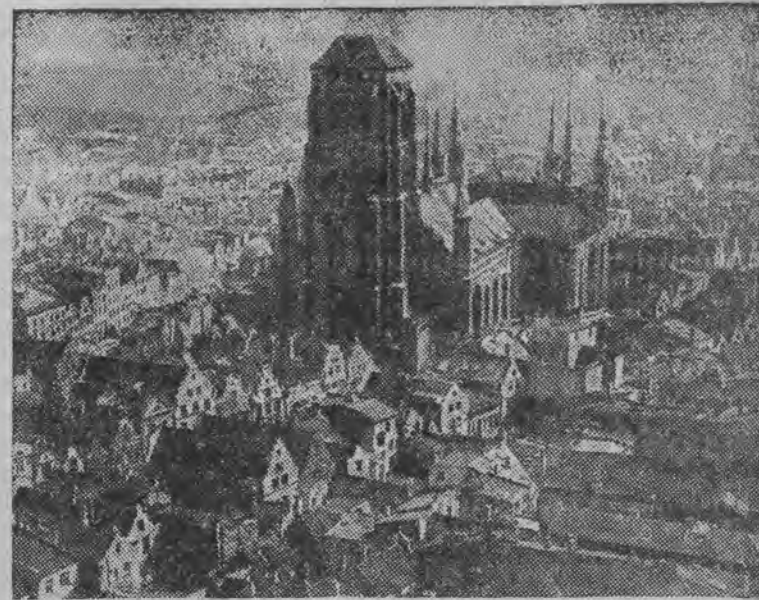
Tanger

Międzynarodowa strefa naokoło Tangeru i sam port zajmują obszar 370 km. kw. Obszar ten został zneutralizowany w r. 1912 na podstawie układu hiszpańsko-brytyjskiego. Po wojnie europejskiej układ z roku 1912 był kilka razy rewidowany; w r. 1923 przystąpiła doń Italia. Cztery państwa, biorące udział w układzie, tworzą przez swych delegatów

zarząd obszaru i portu Tangeru, które de nomine pozostają pod zwierzchnią władzą sultana Marokko. Policją w Tangerze podlega władzom francuskim. Żandarmeria — hiszpańskim. W strefie międzynarodowej mieszka około 60.000 ludzi, z czego 36.500 marokitan, 16.500 Europejczyków, 7.000 Żydów. Samo miasto — Tanger — liczy 46 mieszkańców.

Gdańsk

OGÓLNY WIDOK „WOLNE GO” MIASTA GDAŃSKA.

Korfu

Wyspa Korfu, na którą obecnie zwrócone są oczy całej Europy, w związku z powikłaniami politycznymi na morzu śródziemnym i Bałkanach, zasługuje na nazwę wyspy narodów, gdyż przez setki lat znajdowała się pod panowaniem coraz to innych państw i narodów.

Nazwa tej wyspy, brzmiąca w języku greckim „Korcyra”, wywodzi się pochodzenia iliryjskiego, gdyż zamieszkiwali tam Illirowie około 9 wieku przed Chr. Nazywano ją też wyspą Feaków, o których wspomina Homer w Odysei. W VIII wieku nastąpiło skolonizowanie Korcyry przez plemiona koryńskie, które w tym samym czasie opanowały Sycylię, zakładając Syrakuzy. Z kolei dostała się pod panowanie plemion dorckich. Za Filipa Macedońskiego została włączona w 198 roku do Macedonii.

Położenie Korfu i bogactwo wyspy sprawiło, że stała się ona przynętą dla Rzymu, który z Korcyry pragnął uczynić naturalny pomost pomiędzy Imperium Romanum a Grecją. Po rozpadnięciu się cesarstwa, Korfu zajęło miejsce przy braku Bizancjum, a posiadając znakomitą flotę, oddawała cesarstwu

wschodniemu olbrzymie usługi, zarówno polityczne, jak i handlowe. W IX wieku Korfu zostało zagarnięte przez łupieżskich Normanów, którzy zdobywszy Sycylię, założyli tutaj bazę wypadową dla swych wypraw na wschód i zachód. Dopiero w XI-wy wieku wypędzono ich z Korfu, które stało się etapem wypraw Krzyżaków, dążących na Wschód. W r. 1284 zajął Korfu Ludwik Andegawski. Po wyprawach krzyżowych, w wieku XIV i XV wyspa ta była terenem, na którym ścierały się wpływy największych potęg handlowych i politycznych owej epoki: Wenecji i Bizancjum. W r. 1537 Korfu zostało zajęte przez Turków. W 80 lat później straszna zaraza spustoszyła wyspę i urodzajną wyspę. Korfu nie zostało pod panowaniem tureckim do roku 1718. W r. 1797 stała się jeńcem Francuzów, lecz ustąpiła im przed przeważającymi siłami koalicji rosyjsko-tureckiej w r. 1799. W r. 1807 ponownie zajęła ją Francuzi, a na zasadzie traktatu paryskiego przeszła pod panowanie Anglii w r. 1815. Dopiero w roku 1861 Korfu powróciło do Grecji, która w tym okresie bohatersko walczyła o niepodległość.

Algier

Mineło sto lat od chwili, gdy armia francuska okupowała ostatecznie Algier. Kraj ten zmienił się nie do poznania. Z kolonii, gdzie nieustannie wrzały walki, zamienił się w spokojną francuską prowincję. Można by dużo rozważać na temat metod kolonialnych, które dały taki efekt. W tej chwili zajmujemy się tylko sytuacją Algieru w ostatnich kilku latach.

Algier liczy przeszło 7 milionów mieszkańców, z tego około miliona Europejczyków, wśród tych zaś przynajmniej połowa, bo 80%, stanowią Francuzi. Istnieje już poważna grupa Francuzów, urodzonych w Algierze, a więc coś w rodzaju europejskich tubylców. Algier odgrywa poważną rolę w życiu gospodarczym Francji. Rynek algierski pokrywa 12% francuskiego handlu zagranicznego i spożywa za 4 miliardy franków produktów francuskich.

Racje militarne wpłynęły na budowę szeregu zakładów przemysłowych, które służą do zaspokojenia potrzeb ludności miejscowej i wojsła w razie trudności w komunikacji z Metropolią. Względnie bezpieczeństwa zadecydowały więc o tym, że kraj, na wskroś rolniczy,

został częściowo uprzemysłowiony. Podstawową produkcją Algieru jest uprawa win i zbóż.

Produkcja rolnicza w kraju o takim klimacie, jak Algier, obejmuje również sadownictwo, a więc: pomarańcze, mandarynki, figi, cytryny i t. p.

Algier ma swój naturalny rynek zbytu we Francji. Jeśli się zważy, że z niektórych portów droga do Francji trwa tylko dobę, łatwo zrozumieć, jak wielki jest popyt w Metropoli na świeży produkt algierski. Dogodne połączenia komunikacyjne są decydujące. Albowiem transport wyładowany w Marsylii, w przedziale kilkunastu godzin znajduje się w Paryżu, co, gdy chodzi o owoce, posiada pierwszorzędne znaczenie.

Utrzymanie komunikacji z Francją jest dla Algieru kwestią decydującą. A w tym kierunku bezpieczeństwo morskich dróg komunikacyjnych na morzu Śródziemnym odgrywa rolę pierwszorzędną. To też w sytuacji obecnej, gdy na tym morzu odbywa się zgrupowanie sił zbrojnych Anglii i Francji, uwaga Algieru skierowana jest całkowicie w stronę morza i wszystkiego, co się w wszystkich jego zakątkach dzieje.

OGÓLNY WIDOK ALGIERU.

17 maja w Niemczech

Głosy Polaków o spisie ludności

Po spisie ludności, który odbył się dnia 17 b. m. w całym Niemczech prasa polska w artykułach prasowych streszcza stanowisko Polaków w Niemczech, podkreślając, że Polacy w Niemczech i w Związku Polaków za pośrednictwem interwencji pisemnej i w rozmowach ustnych raz po raz ponawiali zabiegi o zmianę metody spisu.

Ludności polskiej w Niemczech nie dano swobody wypowiedzenia, nadto

NIE ZOSTAŁA DANA GWARANCJA OBIEKTYWNEJ PRAWDZIWOŚCI ODPOWIEDZI UZYSKANYCH PRZY SPISIE.

Dalej pytanie o narodowość kryje w sobie niebezpieczeństwo katastrof narodowościowych, który ludność polska w Niemczech ze względu na swą gospodarczą i polityczną zależność odrzuca.

We wniosku do ministerium spraw wewnętrznych piszą dzienniki polskie w Niemczech, Związek Polaków: stwierdził, iż spis ludności z punktu widzenia kryje w sobie niebezpieczeństwo stania się plebiscytem. Możliwość takiego plebiscytu jednak w warunkach obecnie istniejących nie powinny zaistnieć, ponieważ kryją w sobie niebezpieczeństwo dla współżycia narodów.

Zwyczajom nie polskim, nie będącym bez zarzutu, dana jest możliwość oświadczenia narodowości polskiej dla uzyskania ochrony mniejszościowej.

Uwzględniając te wszystkie momenty oraz wzmożoną ostatnio pro-

pagandę nieoficjalnych czynników, zmierzających do siania zamętu i wywołujących zwiąszenia wśród ludności przygranicznych terenów niepokoje, oraz podkreślając szczególnie ciężkie warunki, które w ostatnich dniach poprzedzających spis wytworzono dla lu-

dnosci polskiej w Niemczech, musimy stwierdzić, kończy prasa polska w Niemczech, że WYNIKI SPISU NIE SĄ OCZYWIŚCIE POTWIERDZENIEM RZECZYWISTOŚCI, T. J. FAKTU ISTNIENIA POŁTORA MILIONA POLAKÓW W NIEMCZECH.

„Masowy mord statystyczny”

Prasa holenderska zajmuje się spisem ludności w Niemczech. Piśmie o uprzykrzaniu Polakom życia w Niemczech i o „masowym

mordzie statystycznym”, podając jednocześnie opinie prasy polskiej w tej sprawie.

CHCESZ SIĘ USAMODZIELNIĆ

Ucz się fachu! Zawiąz. przez Min. W. R. i O. P. Kursy Zawodowe M. Gelstein-Russowej, Warszawa, Rymska 16 m. 5. Telefon 12-23-11. Przyjmują w dalszym ciągu zapisy na działy normalne i przyspieszone: Krawiectwo, Kroi i modelowanie, Konfekcje dziecięca, Modniarstwo, Dział kapeluszy dziecięcych, Zdobnictwo, z kwiatciarstwem, Gorsciarstwo, Rękawicznictwo, Konfekcje skórzaną, Piżamy i szlafroki, Koidziarstwo, Kamusznictwo, Kancelaria czynna cały dzień.

Włoska defilada w Madrycie

Dzienniki włoskie w obszernych korespondencjach podają przebieg parady zwycięstwa, odbytej w piątek w Madrycie z udziałem 10 tys. legionistów włoskich.

Defiladę legionistów otwierała dywizja „Littorio”, za którą szło kilka batalionów dywizji „Czarnych Strzał” wraz z oddziałami artylerii i czołgów.

„Giornale d'Italia” komentując fakt, że defiladę, w której brało udział 300 tys. ludzi, otwierali legionści włoscy, widzi w tym dowód specjalnego wyróżnienia. Legionści, pisze dziennik, obronili (!) zwycięsko na półwyspie Pirenejskim nie tylko Hiszpanię, ale również Włochy, zadając cios bolszewizmowi (!). Historia będzie musiała ocenić znaczenie tego zwycięstwa, które ocaliło (!) cywilizację europejską.

KURSY SAMOCHODOWE
Reczko
NOWOGRODZKA 41. TEL. 716.54

Apetyt na depozyty czechosłowackie

Londyński „Daily Telegraph” donosi, że Wohltat, dyrektor departamentu niemieckiego ministerstwa odbudowy gospodarczej, od kilku dni jest w Londynie.

Rozmowy, prowadzone przez niego z przedstawicielami skarbu brytyjskiego i bankiem angielskim, mają na celu załatwienie kwestii rozszereżenia brytyjskich kredytów wobec dawnego państwa czechosłowackiego i zwrotu depozytów czechosłowackich, złożonych przeważnie pod postacią złota w Londynie.

Choć Rząd angielski nigdy nie

ogłaszał rozmiarów depozytów, w dobrze poinformowanych kręgach oblicza się — zdaniem „Daily Telegraph” — depozyty te na 20 — 25 milionów funtów, z czego 15 milionów jest złożonych w złocie.

Wohltat, jak twierdzi „Daily Telegraph”, przyrzec miał, że Rząd niemiecki uhonoruje (!) wszystkie zobowiązania, wypływające z czechosłowackich państwowych, a także municypalnych oraz innych zobowiązań czechosłowackich na rynku angielskim.

Prasa faszystowska traci czytelników

Ogłoszone bilanse za rok 1938 większości dzienników włoskich wykazują straty. Tak np. turyńska „La Stampa” (kapitał akcyjny 5 milionów lirów), która zamknęła 1937 rok saldem pasywnym 1.55 mln. lirów, miała w 1938 r. 509

tys. lirów strat, rzymski „Giornale d'Italia” (kapitał 3.15 mln. lirów) miał stratę 1.37 mln. lirów (w 1937 r. — 595 tys. lirów), „La Tribuna” (kapitał 800 tys. lirów) — stratę 2.58 mln. lirów. (PAT).

2 x dwiennicze 1 grosz
MYDEŁKO DO ZĘBÓW
WYKONANE
O NIEZRÓWNYM SMAKU

Wylew Nidy w pow. jędrzejowskim i pińczowskim

Powodzi na terenie powiatów: kieleckiego, ilżeckiego i opatowskiego wystąpiła z brzegów rzeka Nida, zalewając łąki i pola w powiatach jędrzejowskim i pińczowskim. W powiecie jędrzejowskim na terenie gminy Brzegi stan wody podniósł się o 2 i pół metra, zalewając około 230 ha pól uprawnych. W powiecie pińczowskim we wsi Umianowice woda zalała łąki, pola uprawne na przestrzeni ok. 100 morg. Maksymalna fala powodziowa na Nidzie już minęła. Woda zalała łąki nizinnych i czę-

ściowo pól uprawnych wylew rzeki Nidy w pińczowskim większych strat nie wyrządził. Obecnie fala powodziowa przechodzi przez miejscowości Wiślice i Chotel.

Grad w okolicach Gniezna

Z Gniezna donoszą, iż wczoraj spadł w okolicy Lubowa i Dziekanowice grad dużej wielkości. Grad zniszczył zboża, wyrządzając duże szkody.

SUKNIE KOMPLETY. BŁUZKI. SZLAFROKI **M. EISENBERG** **Swie NALEWKI 31** TEL. 11-40-21

Władze Z. Z. K.

XIII Zjazd Z. Z. K. wybrał władze Związku w następującym składzie:

ZARZĄD GŁÓWNY.
Bartezak Czesław (Ostrów), Bator Rudolf (Kraków), Boldys Antoni (Sosnowiec), Borowski Piotr (Królewszczyzna), Bucala Stanisław (Sucha), Cieślak Adolf (Kielce), Czubek Stefan (W-wa Praga), Duda Stanisław (Łazy), Flacht Piotr (Kraków), Gajzler Roman (Piotrków), Gocek Adam Zagórz, Górnaż Edward (Kowel), Grylowski Stanisław (Kraków), Ha-

ski Artur (Koluszki), Herbst August (Lwów), Jędrzyński Leon (Katowice), Kaczmarek Jan (Bydgoszcz), Kalecki Antoni (Białystok), Konezewski Stanisław (Jędrzejów), Kowalczyk Stanisław (W-wa Wileńska), Krogulec Leon (Radom), Kwiatkowski Wojciech (W-wa Wschodnia), Latanowicz Walenty (Poznań), Lichtarski Wawrzyniec (Lwów), Mastek Mieczysław (Kraków), Matkowski Jan (Nowy Sącz), Maxamin Karol (Lwów), Mysza Jan (Tarnopol), Kasprzak Stanisł. (W-wa Praga).

Ożga Wojciech (Stryj), Packan Jan (Kraków), Rak Jan (Rzeszów), Roszkowski Stanisław (Grodnó), Skowroński Ignacy (W-wa Wschodnia), Stażowski Franciszek (Wilno), Szalański Jan (Stanisławów), Świerkacz Stanisław (Kraków), Turtoń Stanisław (Poznań), Waclawik Roman (Małkinia), Wałchewicz Michał (Lwów), Wojewoda Wojciech (Kraków), Wójcik Franciszek (Skarżysko), Wrona Karol (Kraków), Wtorkowski Jan (W-wa Praga), Zaleński Adam (Tarnów).

ZASTĘPCY: Cholawa Ignacy, Kordys Władysław, Hoffman Rudolf, Hellmann Jan, Polak Bolesław, Rojewski Władysław, Preś Leon, Pankonin Karol, Wichera Władysław, Mrowicki Stefan, Gorajski Michał, Nowak Michał, Serdak Jan, Marzec Adam, Domański

GŁÓWNA KOMISJA REWIZYJNA:

Karwowski Stanisław, Krwawiec Karol, Lachowicz Konrad, Lengas Aleksander, Supiński Jerzy.

ZASTĘPCY: Bojczuk Antoni, Rościszewski Tadeusz, Wilkoń Roman.

CENTRALNY SĄD ZWIĄZKOWY:

Huttel Jan, Packan Jan, Tomaszewski Jan, Pokal Gustaw, Gorbunow Mikołaj.

ZASTĘPCY: Prochał Józef, Niespodziany Kamierz.

Skład Prezydium Zarządu Głównego podaliśmy w numerze śródownym naszego pisma.

Kronika kaliska

(ODDZIAŁ, UL. STRZELECKA 3)

Akcja przedwyborcza do Rady Miejskiej

W ubiegłą sobotę minął termin ostatecznego zgłaszania list kandydatów do Rady Miejskiej. Zgłoszone zostały listy przez endecję, która otrzymała prawdopodobnie nr. 1; następnie przez O.Z.N., który wraz z szeregiem różnych organizacji gospodarczych w rodzaju Stow. Właścicieli Nieruchomości otrzymał listę nr. 2. Zdziwił we wszystkich okręgach, z wyjątkiem okr. 11, otrzymali nr. 3, P.P.S. i Klasowe Związki Zawodowe zgłosiły swe listy we wszystkich 9 okręgach, otrzymując w okręgu II-gim nr. 3, a w pozostałych okręgach nr. 4. Poza tym zgłoszone zostały listy przez „Bund” łącznie z „Poale-Sjonem” oraz szereg list „Dzikich” — tak że razem stało do wyborów około 9 różnych grup i grupek, mających, jak widać, wielkie apetyty na fotele radzieckie. M. in. do wyborów idzie osławiona „piątka” renegatów, której widocznie było mało kompromitacji podczas obecnej kadencji Rady. Panów z

„piątki” przyciągnęli pod swą opiekuńczą skrzydła pp.: Zbyszewski (spec” od robienia polityki) i red. Janiak „spec” od przeprowadzania wyborów. Red. Janiak znany jest naszym czytelnikom z listu wice prezydenta Siwika, ogłoszonego przez nas, natomiast osobą p. majora Zbyszewskiego zajmujemy się w jednej z najbliższych naszych korespondencji. Panowie z „piątki”, red. Janiak i p. Zbyszewski stworzyli dla swej imprezy nazwę „Blok Demokratyczny” i usiłują się podszycić pod Str. Demokratyczne; my ze swej strony jesteśmy upoważnieni do stwierdzenia, że panowie ci nie mają absolutnie nic wspólnego z Stronictwem Demokratycznym w Kaliszu.

Charakterystycznym momentem obecnej akcji wyborczej jest słunkowo duże rozbiście tak wśród społeczeństwa polskiego jak i żydowskiego, spowoduje to w konsekwencji poważne rozbiście głosów.

Zebranie małorolnych

W niedzielę, dnia 21 b. m. odbędzie się zebranie członków Zw. Zawodowego Małorolnych R. P., należących do Koła Ostrów-Kaliski.

Na zebraniu tym omówione zostaną sprawy, obchodzące ogół małorolnych, oraz sprawy doty-

czące dzierżawców drobnych działek, dzierżawionych od p. E. Schössera, który czyni usiłowania pozbycia się tych dzierżawców. Sprawę tę już dwukrotnie omawialiśmy na łamach naszego pisma.

Zebranie socjalistycznych kandydatów na radnych

odbędzie się w niedzielę, dnia 21 b. m., o godz. 10 przed poł., w lokalu Rady Zw. Zawodowych, ul. Strzelecka 3.

Wszyscy kandydaci z naszych list otrzymają imienne zawiadomienia o powyższym zebraniu.

CUD TECHNIKI NOWOCZESNEJ

Automat „Pistolet „Grom” kal. 9 mm. — jest uznany przez znawców za najlepszy. Zabezpiecza od mimowolnego strzału. System belgijski, pięknie oksydowany. Repetuje się przez strzałem, automatycznie wyrzuca gilzy. Huk kolosalny. Wykonanie luksusowe. Repkości wykładane masą bakelitową. Waż. 200 gramów, długość 100 mm, wysokość 65 mm. Idealna obrona przed napadem i kradzieżą. Cena zł. 6.95, dwie sztuki 13.50 zł. Sztuka naboju system „Flobert” zł. 3.65. Pozwolenie nie potrzebne. Wysyłamy na listowne zamówienie. Płaci się przy odbiorze. Adresujcie: Fabryka pistoletów E. Jakubiński, Warszawa, Leszno 60 Rb.

SPORT

NOWOŚCI

OTWARCIE REPREZENTACYJNEJ PŁYWALNI W WARSZAWIE
W piątek nastąpiło otwarcie reprezentacyjnej pływalni na ul. Łazienkowskiej. Basen został odnowiony, poza tym wprowadzono szereg udogodnień i innowacji dla publiczności.

PRZEBUDOWA STADIONU MIEJSKIEGO W WARSZAWIE
W roku ubiegłym przystąpiono do przebudowy stadionu miejskiego w Warszawie, znajdującego się przy ul. Podskarbińskiej. Roboty podzielono na 2 okresy, z których pierwszy wykonany został w r. 1938, drugi ukończony zostanie w r. b.

W roku ub. wykonano: bieżnię o powierzchni 3000 m. kw., 3 rozbieżnie do skoków w dal, wznwyż i o tyczce oraz dla rzutu oszczepem, 2 rzutnie dla kuli i dysku oraz boisko piłki nożnej.

Do wykonania pozostały roboty: przygotowanie dwóch kortów tenisowych, dwóch boisk koszykowych, dwóch boisk siatkowych, zbudowanie wjazdu, dojścia, ogrodzeń trybun i t. d.

Zakończenie przebudowy stadionu spodziewane jest na dzień 1 lipca, roku bież.

LWÓW NIE CHCE WYBUDOWAĆ SZTUCZNEGO LODOWISKA
W czwartek odbyło się w Lwowie doroczne walne zgromadzenie Lw. Okr. Związku Hokeja lodowe-

go. Prezesa wybrano dyr. Zagórskiego z Lechli, który obok mgr. Załuskiego, inż. Nowakowskiego i Cengla reprezentować będzie okręg lwowski na walnym zgromadzeniu PZHL.

W woliach wnioskach uchwalono zwrócić się do PZHL z prośbą o pomoc przy budowie sztucznego lodowiska we Lwowie.

TENIS

NIEMCY PROWADZĄ 1:0 Z POLSKĄ
W piątek rozpoczął się w Warszawie mecz tenisowy o puchar Davisa w trzeciej rundzie pomiędzy Polską a Niemcami. W pierwszym spotkaniu Roderich Menzel pokonał Bawarowskiego po niesłychanie zaciętej 5-setowej walce 7:5, 6:3, 2:6, 2:6, 6:4.

Drugie spotkanie pomiędzy Tłoczyńskim a Henklem zostało przerwane po 3 setach przy stanie 6:4, 6:3, 6:4 dla Tłoczyńskiego, gdyż — zgodnie z umową — mecze odbywają się tylko do godz. 19-ej.

W sobotę o godz. 15-ej — dokonanie spotkania Tłoczyński — Henkel i go podwójna.

Na razie Niemcy po pierwszym dniu prowadzą 1:0.

PIŁKA NOŻNA

PRZEDSTAWICIELE PRZEMYSŁU UKONALI NACZELNIKÓW URZĘDÓW PAŃSTWOWYCH W BOGUMINIE
W Boguminie Nowym odbyło się

z inicjatywy Poczтового Przyspos. Wojsk i przy udziale wszystkich organizacji społecznych święto sportowe, z którego dochód przeznaczono na FON.

Największą sensacją święta sportowego były zawody piłki nożnej, w których wzięła udział drużyna przedstawicieli przemysłu przeciw drużynie, złożonej z naczelników poszczególnych urzędów państwowych i samorządowych. Zawody zakończyły się wynikiem 6:3 na korzyść drużyny śląskiego przemysłu.

NIEDZIELNE IMPREZY

na prowincji:

W Łodzi mecz szermierczy o drużynowe mistrzostwo Polski pomiędzy warszawskim AZS i LKS.

W Krakowie mecz ligowy Garmarna — Wisła, mistrzostwa drużynowe okręgu w tenisie i „Dzień Sportu Akademika Krakowskiego”.

W Chorzowie mecz ligowy Ruch — Union Touring.

W Katowicach międzynarodowe zawody lekkoatletyczne z udziałem Węgrów.

W Poznaniu mecz ligowy Warta — Pogoń, zawody konne oraz nocna jazda patrolowa Automobilkłubu Wielkopolskiego.

We Lwowie mecz szermierczy o mistrzostwo Polski pomiędzy krakowskim AZS i lwowskim Sokolem.

POKÓJ, CZY WOJNA?

Nie słuchaj plotek. Prawdziwe wiadomości nadaje radio, a „Rozgłosnik” detektorowy uprzyjemni Ci odbiór. Bez prądu, baterii, akumulatora. Cena zł. 16. Prospekty bezpłatnie. Polskie Zakłady „ATA” Warszawa, Ogrodowa 27. Wydział X

Radio warszawskie

NIEDZIELA, 21 maja.

WARSZAWA I: 7.15 Pieśń. 7.20: Koncert poranny. 8. Dziennik. 8.15. Audycja dla wsi. 8.15 Nabożeństwo z Lublina. Po naboż. ok. godz. 10.30 płyt. 11.15 Reportaż ze Zjazdu Harcerstwa Polskiego w Lublinie. 11.45. Z rozważań nad Kraskowskim (w 50-tą rocznicę zgonu). 12. Hejnał. 12.05 Poranek symfoniczny z Krakowa. 13. Wyjścił z Pism Józefa Piłsudskiego. 13.05 Przegląd kulturalny. 13.15 Muzyka obładowa. 11.40 „Wszystkiego po trochu” — dla dzieci. 15. Aud. dla wsi. 16.30 Polska muz. fortep. w wyk. Margeryt T. Kazuro. 17. Transm. z Leszna uroczystości 20-lecia pułku ułanów im. króla Bol. Chrobrego. 17.45 „Festywal na Wysokim Zamku” — koncert rozrywkowy ze Lwowa. 18.45 Chwila Biura Saudów. 18.55 „Opierzyń”, transm. z Przemysła. 19.30 „Iskry na szablach” — fragment z książki Miec. Smolarskiego. 19.50. Transm. meczu tenisowego. 20.05. Marsze z płyt. 20.15 Transm. Centralnego Biegu Narodowego. 20.30. Aud. informacyjne. 21.20 Arie operowe w wyk. Ady Sari. 21.50 „Sen w ogrodzie” — słuchowisko Crabtree (Anglia) — wzniesienie. 22.40 Muz. tan. z Poznania. 23. Dziennik 23.05 Wład. z Polski w jez. ang.

WARSZAWA II: 14.30 Duety w wyk. B. Marwidówny (sopran) i L. Czechowiczówny (alt). 15. Koncert popularny. 16. Muzyka tan. z płyt. 21.05 Sergiusz Prokofiej (płyty). 21.55 Pieśni francuskie z płyt. 22.45 Muzyka tan. z płyt.

NIEBYWAŁA OKAZJA Za 75 zł.

pierwszorzędnego garnitur uszyty na miarę. 200 najmłodniejszych wzorów z materiałów kamgarnowych, szelwowych, samodziślowych i t. p. Bezpłatna konserwacja garnituru.

75 zł. garnitur na miarę DECAN

ZŁOTA 25 M. 20.

DEBLASKUJE WYŚWIECONA GARDEROBĘ SPECJALNĄ MASZYNĄ **EUROPA** Marszałkowska 104, Najlepiej pierze garderobę telefon 342-48. najnowsza technika w ciągu 3-ch dni

Potężnieją kadry socjalistycznej młodzieży

Z ogólnego zebrania Ł. Org. Młodzieży P. P. S.

W czwerek odbyło się ogólne roczne zebranie członków Łódzkiej Organizacji Młodzieży PPS. przy udziale około 400 młodych towarzyszy i towarzyszek, przybyłych w stroju organizacyjnym (niebieskie koszule i czerwone krawaty). Po odśpiewaniu „Hymnu Młodzieży Robotniczej”, zagaił zebranie tow. Karbowski i powitał obecnych na zebraniu tow. prezydenta miasta Kwapińskiego, wiceprezydentów A. Purtała i A. Szewczyka, sekretarza ORK PPS H. Wachowicza i prezesa oddziału TUR Gustawa Moskiewicza. Powstaniem z miejsc i długotrwałymi oklaskami zebrani powitali członków prezydium miasta, przedstawicieli Partii i TUR.

Po objęciu przewodnictwa przez tow. A. Szewczyka i powołaniu prezydium zebrania, wygłosił przemówienie do zebranej młodzieży tow. prez. Kwapiński a nawiązując do odczytanego fragmentu ze „Snu o szpadzie” Stefana Żeromskiego „wskazał na szlachetne porwy młodego wieku, w każdej dobie opowiadającego się po stronie walki o tak nieprzemijającą wartość — jaką jest Wolność.

Z kolei przemawiał tow. A. Purtał o sprawie obrony Niepodległości Polski, tow. A. Walczak, nie mogąc przybyć na zebranie nadał list z życzeniami owocnych obrad. W imieniu TUR powitała zebranych tow. Gustawa Moskiewicza, a w imieniu sportu robotniczego tow. Gricuk.

Sprawozdania z działalności okręgowego Wydziału Młodzieży P.P.S. złożyli tt. Karbowski, Broniarczyk i Kopelman. Ze złożonych sprawozdań wynika, że Org. Mł. PPS poczyniła w ostatnim roku znaczne postępy, wzrosła ilość kół młodzieżowych i liczba członków, Org. Młodz. na każde polecenie Partii stawiała do każdej wyznaczonej pracy. Duże postępy poczyniła również kolportaż „Młodzi idą”, zorganizowano szereg wieców, akademii, masówek, na kursach ideologicznych kształcono przyszłych instruktorów organizacyjnych. Obszerne sprawozdania podkreśliły cały szereg pozytywnych wyników pracy Wydziału Młodzieży PPS.

Referat ideowo - organizacyjny wygłosił tow. H. Wachowicz — sekret. OKR, oświadczył w końcu referatu w imieniu władz Partii, że Org. Młodzieży PPS. spełniała dobrze swe obowiązki w ostatnim roku, a w szczególności podziękował zebranym za ofiarną pracę w czasie akcji wyborczej do samorządu.

W obszernej dyskusji zabierało głos kilkunastu młodych towarzyszy i towarzyszek poruszających wiele spraw związanych z dalszą pracą i zamierzeniami Wydziału Młodzieży, poczem wyjaśnieni i odpowiedzi na sprawy poruszone w

dyskusji udzielił tt. Karbowski, Broniarczyk i Kopelman. Jednocześnie uchwalono następującą rezolucję:

REZOLUCJA.

Zgromadzeni na Walnym Rocznym Zebraniu Sprawozdawczym ŁWM. PPS. w dniu 18 maja br. w sali Rady Miejskiej w Łodzi, po wysłuchaniu referatów organizacyjnych i politycznych, po gruntownej analizie dotychczasowych wyników prac organizacyjnych Wydziału Młodzieży PPS, z głęboką troską o dobro i interes organizacji Młodzieży Socjalistycznej, uważamy za konieczne wzmożenie pracy i zasięgu wpływów Org. Mł. PPS.

Okres dzisiejszy to okres, w którym młode socjalistyczne pokolenie Polski musi wycisnąć swe piętno na zmieniających się kartach historii.

Jeżeli chce się rozwijać, musi być zdolne do łamania wszel-

kich prób, podjętych przez ugrupowania młodzieży faszystowskiej, które wykorzystując obecną bierność polityczną młodego pokolenia Polski, dążą gorączkowo do stotalizowania naszego życia politycznego i ściśnięcia młodzieży w ciasnych kłamrach niewoli faszystowskiej.

Jakkolwiek zdajemy sobie sprawę, że wpływy młodzieży faszystowskiej są mocno przereklamowane, jakkolwiek na terenie młodzieży robotniczej wpływy faszystu są znacznie mniejsze od naszych, to jednak stwierdzamy, że naszym naczelnym zadaniem musi być nieustanna praca i zorganizowanie młodzieży robotniczej i inteligentkiej pod sztandarami Socjalizmu i masowej Organizacji Młodzieży PPS.

Uchwalono również szereg wniosków natury organizacyjnej i dezzyderatów.

Zakończono zebranie odśpiewaniem „Czerwonego Sztandaru”.

Częsta kąpiel to zdrowie

Wiedzieli już o tym rzymianie, że czystość ciała — to uodpornienie się i przeciwdziałanie się tak licznym i tak stale gromadzącym nam chorobom. Kąpiel to niezawodny środek do zachowania rzeźkości i pogody ducha do późnej starości. Częsta kąpiel to potrzeba kulturalnego człowieka. Do zaspokojenia tej tak ważnej potrzeby mamy stale mało czasu i dlatego zaniedbując pielęgnację własnego ciała, sami sobie szkodzimy.

Dawniej tylko bardzo zamożne sfery społeczeństwa mogły pozwolić na przyjemność zaopatrywania się w ciepłą wodę, mając do swej dyspozycji służbę. Dziś natomiast, dzięki nowoczesnym zdobyciom techniki, te rzeczy są już coraz bardziej dostępne i dla szerszego ogółu ludności.

Posiadanie własnej łazienki już dawno przestało być luksusem, a uważane jest za jeden z podstawowych warunków higieny i jest niezbędnym wymogiem życia codziennego. Nie wystarczy jedna: posiadać łazienkę, musi ona być tak urządzona, aby można było korzystać z niej w każdym czasie, t. j. o każdej porze przyrzadzić ciepłą kąpiel, lub zagrzać wodę do mycia i to w sposób łatwy, szybki i oszczędny. Temu warunkowi czyni łatwość jedynie:

pieć kąpielowy gazowy

Gdy jesteśmy po ciężkiej całonocnej pracy lub po podróży i pragnęlibyśmy się wykąpać, to sama myśl rozpalania pieca węglowego i czekania aż się woda nagrzeje budzi w nas niechęć do tej czynności, wobec czego rezygnujemy z kąpeli i kładziemy się do łóżka nie odświeżeni. Mając jednak łazienkę gazową nie namyślamy się ani chwili: za-

palenie jednej zapalniczki i odkręcenie kurka do wody i drugiego do gazu daje nam możność przygotowania kąpeli w ciągu 15 minut. Tę samą przyjemność ciepłej kąpeli, lub ciepłego natrysku możemy mieć po wstaniu z łóżka bez straty nadmiernej ilości czasu i przy minimalnych kosztach.

Niekiedy podnosi się jako rzekoma zaletę pieców kąpielowych na węgiel, że równocześnie ogrzewają łazienkę w zimie. Zapomina się jednak przy tym, że piece te ogrzewają łazienkę nie tylko w porze zimowej, ale także i w najupalniejsze lato, kiedy łazienka staje się właściwie nie do użytku z powodu panującego w niej gorąca. Najświeższe badania lekarzy wykazały, że przeważająca większość wypadków zaskorupień i omdleń w łazienkach spowodowana jest temperaturą zbyt wysoką powyżej 24 C. i zbyt dużą zawartością pary. Przy piecu gazowym oczywiście ani takie nagrzanie powietrza w łazience, ani też wytworzenie się nadmiernej ilości pary nie jest możliwe.

Cóż wobec tego robić w zimie, skoro budowniczy tak usytuował łazienkę, że jest zimna? Oto z pomocą przyjdzie tu nam znowu gaz. Mamy przecież cały szereg piecyków gazowych, zajmujących niewiele miejsca i dających możność szybkiego nagrzania łazienki.

(Chińczyk nie kąpie się wcale, a Duńczyk codziennie). Więc mając możność tak łatwego przyrzadzenia sobie kąpeli przy pomocy doskonałego pomyślanego pieca kąpielowego: gaz — kąpiemy się często, a do późnej starości będziemy rześcy i zdrowi.

Radio łódzkie

NIEDZIELA, 21 maja 1939.

7.20 Koncert poranny. 8.00 Dziennik poranny. 8.15 Audycja dla wsi: 1. Gazetka rolnicza, 2. Przegląd ryneków, produktów rolnych, 3. Melodie ludowe nasze i obce — płyty. 9.10 Odczytanie programu. 10.30 Muzyka — płyty. 11.15 Reportaż dźwiękowy z Walnego Zjazdu Związku Harcerstwa. 11.45 Przegląd czasopism. 11.57 Sygnał czasu i hejnał z Krakowa. 12.03 Poranek symfoniczny. 13.00 Wyjątki z Pism Józefa Piłsudskiego. 13.05 Rozmowa z dziećmi. 13.15 Muzyka obiadowa. 14.40 Rezerwa muzyczna. 15.00 Z pieśnią, z tańcem w takt muzyki zdobywamy Łagiewniki. 15.30 Audycja dla wsi: 1. Melodie ludowe, 2. Co słycać wśród rolników — pogadanka. 3. Małta w życiu dziecka — pogadanka. 16.30 Recital fortepianowy. 17.00 Jak Festyn na Wysokim Zamku. W pracowni teatru w Warszawie. 17.45 rwie ok. 18.30 Chwila Biura Saudów. 19.30 Recital fortepianowy. 20.00 Przedstawienia robotnicze w teatrach łódzkich. 20.10 Władomości sportowe lokalne. 20.15 Transmisja fragmentów Centralnego Biegu Narodowego. 20.30 Audycje informacyjne: Zbiornice wiadomości sportowe, Przegląd polityczny, Dziennik wieczorny, Tygodnik dźwiękowy, Nasz program na jutro. 21.20 Recital śpiewaczy Ewy Bandrowskiej-Turskiej. 21.50 Teatr Wyobraźni: „Sen w ogrodzie”. 22.40 Muzyka taneczna. 23.00 Ostatnie wiadomości dziennika wieczornego. Komunikat meteorologiczny.

Nocne dyżury aptek

Nocy dzisiejszej dyżurują apteki: H. Pastorowa — Łagiewnicka 96, J. Kahane — Limanowskiego 80, J. Koprowski — Nowomiejska 15, M. Rozenblum — Śródmiejska 21, M. Bartoszewski — Piotrkowska 95, L. Czyński — Rokicińska 53, E. Złotnicki — Kałna 54, I. Sinińska — Rzgowska 51, S. Trawkowska — Brzezińska 56.

Konfiskata złota w Japonii

Agencja Domei donosi: Na skutek akcji zmierzającej do skoncentrowania wszystkiego złota japońskiego w rękach skarbu, minister finansów postanowił zarządzić z dniem 1 lipca inwentarz złota pod wszystkimi postaciami.

Nowe nadużycia

W sferach niemieckich w Katowicach rozeszły się wiadomości o wielkich nadużyciach popełnionych w wydziale opieki społecznej „Volksbundu” przez jednego z funkcjonariuszów, p. B. Sprzeniewierzone sumy sięgają podobno około 18.000 zł., na które ten sfałszował kwity.

Początkowo władze „Volksbundu” nosiły się z zamiarem skierowania sprawy do prokuratora. Po dyskusji poniechano tego z uwagi na fakt, że ujawnienie takiej sprawy mogłoby wywołać niepożądane echa prasowe i dyskusję na temat źródła tak obfitych środków finansowych (którą zresztą już za początkował „Kurier Poznański” w artykule wstępnym ze środy 17 b. m.). Obawiano się również zarzutów w łonie organizacji niemieckich, szczególnie ze strony inż. Wiesnera z Bielska na temat gospodarki posiadanych funduszami.

Jedność brytyjskiego Imperium

Oredzie króla Jerzego do parlamentu Kanady

Prace ustawodawcze parlamentu kanadyjskiego otrzymały w dniu wczorajszym po raz pierwszy w swej historii sankcję królewską. Ceremonia odbyła się po południu w sali obrad senatu, gdzie para królewska zasiadła na purpurowych tronach w otoczeniu przedstawicieli Rządu, świata politycznego i korpusu dyplomatycznego. Przewodniczący senatu złożył głęboki ukłon przed królem i zapisał go następnie po angielsku i po francusku „czy jego królewska mość wyraża zgodę, aby senat i Izba reprezentantów głosowały nad pewnymi ustawami, które następnie zatwierdzi jego królewski majestat”. Król wyraził zgodę, po czym wygłosił oredzie, wstępnie którego podkreślił jedność Imperium, wyrażając się

nie przez supremację parlamentu, lecz przez swą siedzibę w Westminsterze, przez wolny związek narodów, wyrażając wspólne idee pokoju, złączonych oddaniem dla korony, i wyrażeniu podziękowania za emerytalne przyjeżdżenie, z jakim spotkał się w Kanadzie, król zakończył oredzie słowami: „mam nadzieję, że wizyta w Kanadzie, wizyta, którą złożyliśmy w Stanach Zjednoczonych, którą niedawno złożyliśmy w kontynencie, uważane będą za raz nastrojów ożywiających narody, które szukają ścisłej przyjaźni i chcą nawiązać najlepsze stosunki nie tylko z narodami, które są pokrewne, lecz z ludami wszystkich narodów i ras”.

Chińscy partyzanci w Szanghaju

Wczoraj rano na ulicach Szanghaju ukazały się wzmożone patrole policyjne i wojskowe. Jednocześnie z tym policja zatrzymuje na ulicach przechodniów, sprawdzając ich dokumenty i przeszkukając prawie wszystkie chińskie domy. Rewizje te mają na celu wykrycie i aresztowanie terrory-

stów chińskich. Przedstawiciel władz japońskich oświadczył wczoraj na konferencji prasowej, iż w razie gdyby wydarzyły się poważniejsze incydenty, wojska japońskie mogłyby być zmuszone do wkroczenia w granice koncesji międzynarodowej.

Słowacja ogołocona

Wśród ludności słowackiej przejawia się coraz wyraźniej niezadowolnienie z opieki protektoratów niemieckich. Wskutek tej opieki rynek słowacki ogołocony został z artykułów pierwszej potrzeby. W Bratysławie nie można dostać na-

wet chustek do nosa. Dodać należy, że nie mówiąc już o artykułach spożywczych, konfekcje i regul artykułów codziennego użytku można nabyć w Słowaczynie znacznie taniej niż w Niemczech.

Wrócili z hitlerowskiego rajdu!

Agencji hitlerowskiej namawiają do odzieży w wieku pobożnym na polskim Śląsku do masowej ucieczki do Niemiec. Często, chociaż bardzo nieliczna z wiosek pogranicznych dała się namówić i uciekła do Niemiec przez zieloną granicę. Obecnie wraca ta młodzież z powrotem. Niemcy widząc ten

odpływ urządzają w starych szkołach na pograniczu, nieużywanych dla celów szkolnictwa, baraki sypialne, w których koszarzą młodzież i dają im za pewną płacę wikt. Tak to wyglądała lojalność p. kanclerza Hitlera wobec Polski.

Brał polską emeryturę i znieważał Polskę

Przed Sądem Okręgowym w Cieszynie odpowiadał przy drzwiach zamkniętych emerytowany kierownik szkoły niemieckiej w Starym Bielsku, Michał Hoinkis ze Starego Bielska. Skazano go na 2 mies. bezwzględnej aresztu za znieważenie narodowości polskiej. Trzeba nadmienić, że Stare Bielsko i okolice gminy stały się wprost żerowiskiem agitatorów, różnych szpiegów i prowokatorów.

Przed Sądem Okręgowym w Cieszynie odpowiadał przy drzwiach zamkniętych emerytowany kierownik szkoły niemieckiej w Starym Bielsku, Michał Hoinkis ze Starego Bielska. Skazano go na 2 mies. bezwzględnej aresztu za znieważenie narodowości polskiej. Trzeba nadmienić, że Stare Bielsko i okolice gminy stały się wprost żerowiskiem agitatorów, różnych szpiegów i prowokatorów.

W zwierciadle tygodnia

Rewolta w Ziemi Obiecanej. — Kompromitacja „obrońcy Islamu”. Na Wschodzie zmiany. — Führer Żabotyński. — Goetel i Trzeciak. Czeigodny prałat. — Piąta kolumna na. — Śmietana na lekarstwo. — Bułki w aptekach. — Kartoflanki w kotłach. — Pokój i kuchnia. — Propaganda w kinach. — Nieznani bohaterowie. — Nadprogramy z Chaplinem.

Palestyna znalazła się znowu na pierwszej stronie dzienników. Tym razem nie arabscy terroryści, lecz Żydzi toczą walkę z angielskim wojskiem i policją. Grzmiały bomby i petardy na ulicach Jerozolimy i Tel-Awivu. Leje się znowu krew w tak zwanej Ziemi Obiecanej, mlekiem i miodem płynącej.

Cóż jest przyczyną tej rewolty żydowskiej przeciwko Anglikom? Rzecz o to przedstawia się następująco:

Od dłuższego już czasu Mussolini grał rolę „obrońcy Islamu”, chcąc wygrać świat muzułmański przeciwko Anglii. We wszystkich akcjach na Wschodzie, wymierzonych przeciwko Anglii, maczali palce agenci Rzymu i Berlina. Z chwilą jednak, gdy Mussolini zajął Albanię, której ludność jest muzułmańska, utracił on sympatie i poparcie wszystkich wyznaw-

ców Mahometa

Tę okazję wykorzystala natychmiast Anglia w celu przeciwnie-ludów Wschodu na swoją stronę. Akcja ta miałaby kolosalne znaczenie w wypadku wojny. Jednym z ogniw tej akcji jest właśnie „Biała Księga” wydana przez rząd angielski w sprawie palestyńskiej. Zagadnienie palestyńskie zostało rozwiązane niekorzystnie dla Żydów, gdyż zależy w obecnej chwili Anglii na zdobyciu sympatii i poparciu Arabów.

Żydzi palestyńscy odpowiedzieli na decyzję rządu angielskiego szeregiem zamachów bombowych i krwawymi zamieszkami. Złosiłi twierdzą, że akcja ta jest kierowana i popierana przez... Hitlera. Jedno jest pewne: każda trudność, na jaką natrafia Wielka Brytania, napelnia radością Hitlera.

Jak stwierdza niemiecka statystyka, Hitler od chwili objęcia władzy do dziś wygłosił 420 mów. Istna Niagara słów...

Z tego morza elokwencji najbardziej nas chyba winny zainteresować słowa wypowiedziane w jednej z mów w r. 1933. Powiedział wówczas zacy „führer”:

„Potrzeba nam miliona kilometrów kwadratowych, które dostać musimy na wschodzie. Postąpię z Polakami bez litości i wypędzę ich precz. Niech się osiedlą na Syberii, jeśli chcą”.

Jak widzimy, Hitler żywi wobec nas szczerze i wcale miłe zamiary. Chciałby nas wypędzić precz aż na Syberię.

Jedna tylko zachodzi trudność, której pan Hitler nie przewidział. Otóż my możemy nie zgodzić się na jego syberyjskie plany.

Możemy nie zgodzić się i wysunąć inny plan. Zaproponujemy Hitlerowi wyjazd do... Doorn, tam gdzie Kaiser rąbie drzewo. Hitler mówi ciągle o pokoju. Do brze by uczynił, gdyby właśnie w Doorn zamówił sobie... pokój. Będzie mu potrzebny przedziej, niżby mógł przypuścić.

Jest rzeczą ciekawą przyjrzeć

się, jak się zachowują ci, którzy w Polsce jeszcze kilka tygodni temu palili Hitlerowi kadzidła i wychwalali faszyzm pod niebiosa.

Jaką ma minę taki pan Ferdynand Goetel, krajowego wyrobu faszysta, piewca „krzepy” faszystowskiej i hitlerowskiej „dynamiki”?

Co też robi czeigodny prałat, ks. Trzeciak, który do Niemiec na kongresy i po instrukcje jeździł i tysiące pochwał od różnych piugawych „Stürmerów” otrzymywał... Przecież ów wielce szanowny duchowny nazwał Hitlera świętym w jednym z artykułów w „Małym Dzienniku”.

Ci wszyscy — najprawdopodobniej nie bezinteresowni — trubadury faszyzmu i barbarzyństwa przychcieli nagle, podwinęli ogon pod siebie i przyczaili się. Czekają na lepsze czasy.

Jest to tak zwana „piąta kolumna”. O jej istnieniu nie wolno na chwilę zapominać...

Gdy się czyta o tym, co rządy hitlerowskie wyprawiają z narodem niemieckim, włosy stają aż dębem na głowie. W tym tygodniu wyszło zarządzenie, że śmietanka

ma być wydawana wyłącznie na recepty, jak lekarstwo.

Wkrótce chyba i bułeczki będą sprzedawać w opłatkach.

W najbliższym czasie mają również przeprowadzone próby wyżywienia ludności ze wspólnych kuchni — kotłów. Nie będzie mógł nikt działać na szkodę państwa, zjadając w domu cichaczem befsztyk. Codziennie o wyznaczonej porze stanie cała ludność z menażkami w ręku przed kotłami, w których warzyć będą wodnistą kartoflankę.

Nie jest to bynajmniej fantazja. Jest to projekt, który wkrótce ma wejść w życie.

Nic też dziwnego, że coraz częściej przekraczają polską granicę uciekinierzy z Niemiec, cywile i żołnierze, którzy nie mogą znieść długiej teoty piekła, w którym panuje nadomiar złego głód. Po przybyciu do Polski, rzucają się na jado jak wilki...

Chleba u nas nie brak. Dlatego też Hitler, łypiąc poządlwym okiem w stronę Polski, ma na myśli nie pokój, nie korytarz, ale... kuchnię.

Przez długie lata rynek polski zaśmiecał się przez bezwarto-